

468

На основу члана 43. став 6. Закона о Влади Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 118/08), Влада Републике Српске, на 54. сједници, одржаној 26. и 27.03.2014. године, д о н о с и

Р Ј Е Ш Е Њ Е**О ИМЕНОВАЊУ ЧЛАНОВА ПРИВРЕМЕНОГ ОДБОРА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ II КОНФЕРЕНЦИЈЕ ПЛАТФОРМЕ ЗА СМАЊЕЊЕ РИЗИКА ОД КАТАСТРОФА У БиХ**

1. Именују се чланови Привременог одбора за спровођење II конференције Платформе за смањење ризика од катастрофа у БиХ из Републике Српске, и то:

1) Предраг Слијепчевић, помоћник директора Републичке управе цивилне заштите,

2) Александар Врашевић, начелник Инспектората за експлозивне материје и послове заштите од пожара у Министарству унутрашњих послова и

3) Весна Шипка, начелник Одјељења за инструменталну и инжењерску сеизмологију у Републичком хидрометеоролошком заводу.

2. Именовани чланови Привременог одбора за спровођење II конференције Платформе за смањење ризика од катастрофа у БиХ из тачке 1. овог рјешења дужни су поступати у складу са Кодексом понашања именованих представника из Републике Српске у радним тијелима за изразу закона, других прописа и пројеката на нивоу Босне и Херцеговине ("Службени гласник Републике Српске", број 53/08).

3. Задатак чланова Привременог одбора је да припреме Конференцију, усмјеравају њен рад и консензусом израде приједлог закључака које ће доставити надлежним органима на мишљење.

4. Мандат чланова Одбора завршава се након усвајања закључака, а најкасније 60 дана након одржавања II конференције Платформе за смањење ризика од катастрофа у БиХ.

5. Ово рјешење ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 04/1-012-2-636/14
27. марта 2014. године
Бања Лука

Предсједница
Владе,
Жељка Цвијановић, с.р.

На основу члана 15. тачка з) и члана 43. став 6. Закона о Влади Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 118/08), члана 86. став 4. Закона о републичкој управи ("Службени гласник Републике Српске", бр. 118/08, 11/09, 74/10, 86/10, 24/12 и 121/12) и члана 26. Закона о државним службеницима ("Службени гласник Републике Српске", бр. 118/08, 117/11 и 37/12), Влада Републике Српске, на 54. сједници, одржаној 26. и 27.03.2014. године, д о н о с и

Р Ј Е Ш Е Њ Е**О ПОСТАВЉЕЊУ ПОМОЋНИКА ДИРЕКТОРА ЗА СЕКТОР ИСТОЧНО САРАЈЕВО У ЦЕНТРУ ЗА ПРУЖАЊЕ БЕСПЛАТНЕ ПРАВНЕ ПОМОЋИ**

1. Јелена Цвијетић, дипломирани правник, поставља се за помоћника директора за Сектор Источно Сарајево у Центру за пружање бесплатне правне помоћи, на период од пет година.

2. Ово рјешење ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 04/1-012-2-628/14
26. марта 2014. године
Бања Лука

Предсједница
Владе,
Жељка Цвијановић, с.р.

На основу члана 266. Закона о привредним друштвима ("Службени гласник Републике Српске", бр. 127/08, 58/09, 100/11 и 67/13) и члана 43. став 6. Закона о Влади Репу-

блике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 118/08), а у вези са Одлуком о начину именовања представника Акцијског фонда Републике Српске и Фонда за реституцију Републике Српске у скупштинама друштва капитала из портфеља фондова и начина њиховог поступања ("Службени гласник Републике Српске", бр. 69/07, 102/07 и 45/09), Влада Републике Српске, на 55. сједници, одржаној 03.04.2014. године, д о н о с и

Р Ј Е Ш Е Њ Е**О ИМЕНОВАЊУ ПРЕДСТАВНИКА АКЦИЈСКОГ ФОНДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ АД БАЊА ЛУКА, ФОНДА ЗА РЕСТИТУЦИЈУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ АД БАЊА ЛУКА И ПРЕДСТАВНИКА АКЦИЈА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ У СКУПШТИНИ ДРУШТВА КАПИТАЛА ФАБРИКА ШЕЋЕРА БИЈЕЉИНА АД ВЕЛИКА ОБАРСКА**

1. Именује се Мирослав Миловановић, ЈМБГ 1106975180855, са пребивалиштем у Бијељини, Војводе Путника број 16, Бијељина, за представника Акцијског фонда Републике Српске а.д. Бања Лука, Фонда за реституцију Републике Српске а.д. Бања Лука и представника акција Републике Српске у Скупштини друштва капитала Фабрика шећера Бијељина а.д. Велика Обарска.

2. Капитал из тачке 1. овог рјешења чини 6.825.916 редовних акција Акцијског фонда Републике Српске а.д. Бања Лука, 487.529 редовних акција Фонда за реституцију Републике Српске а.д. Бања Лука и 10.880.395 редовних акција Републике Српске.

3. Именовани је дужан да заступа интересе акционара из тачке 1. Рјешења, а у складу са Упутством о начину поступања представника Акцијског фонда Републике Српске и Фонда за реституцију Републике Српске у скупштинама друштва капитала из портфеља фондова.

4. Ово рјешење се сматра пуномоћјем за заступање акционара на Скупштини акционара, које важи до опозива.

5. Ступањем на снагу овог рјешења престају да важе Рјешење број: 02/1-020-1123/03, од 27.10.2003. године, и Рјешење број: 02/1-020-1380/05, од 04.11.2005. године.

6. Ово рјешење ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 04/1-012-2-627/14
3. априла 2014. године
Бања Лука

Предсједница
Владе,
Жељка Цвијановић, с.р.

469

На основу члана 72. став 1. тачка в) Закона о рударству ("Службени гласник Републике Српске", број 59/12) и члана 82. став 2. Закона о републичкој управи ("Службени гласник Републике Српске", бр. 118/08, 11/09, 74/10, 86/10, 24/12 и 121/12), министар индустрије, енергетике и рударства д о н о с и

П РА В И Л Н И К**О ПРЕВОЗУ ЉУДИ И МАТЕРИЈАЛА ОКНИМА РУДНИКА****I - ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ****Члан 1.**

Овим правилником прописују се технички нормативи за извозна постројења при њиховој изградњи, употреби и одржавању, а у циљу превоза људи и материјала окнима рудника.

Члан 2.

Под извозним постројењем, у смислу овог правилника, подразумевају се: опрема окна рудника и уређаји на навозиштима и одвозиштима, извозни торањ са опремом и уређајима за превоз, извозне посуде, извозна ужад, извозна машина, погонски агрегати извозних машина, опрема и уређаји за сигнализацију, телефонску и радио-везу и управљање, као и друга опрема и уређаји који су у вези са превозом људи и материјала окнима рудника.

Члан 3.

Ако овим правилником није другачије одређено, на електроенергетска постројења и електричне уређаје примјењиваће се прописи који се односе на електроенергетска постројења и уређаје у рударству.

Члан 4.

Рад извозног постројења мора се обуставити одмах чим се утврди да извозно постројење, односно уређаји у вези с превозом не обезбјеђују сигурност рада, односно не испуњавају услове прописане одредбама овог правилника.

II - ИЗГРАДЊА И УПОТРЕБА ИЗВОЗНИХ ПОСТРОЈЕЊА

Члан 5.

(1) Сви прилази окну рудника на одвозишту и на навозиштима, ако нису затворени заштитним вратима, обавезно се обезбјеђују оградом високом најмање 1,80 m.

(2) Ограда из става 1. овог члана мора додиривати тло (под) одвозишта, односно навозишта.

(3) До висине 30 cm од тла обавезно се поставља пуна ограда или ограда са отворима величине највише 5 mm, док дио ограде изнад 30 cm од тла може имати отворе величине највише 5 cm · 5 cm.

Члан 6.

(1) Заштитна врата на прилазу у окно морају бити висока најмање 1,5 m од пода и израђена тако да спрече улаз људи у окно или случајни улазак вагонета у окно, кад кош није на навозишту, односно на одвозишту.

(2) Врата на навозиштима и одвозиштима обавезно се покрећу попречно и отварају механички или ручно.

(3) За окна са једним прилазом у окно (нпр. кош и противтег) могу се изузетно примјенити и заштитна крилна врата, која морају бити висока најмање 1,25 m од пода и израђена тако да се не могу отворити према окну и да се на одвозишту и навозишту могу лако отворити и сама затварати.

(4) Без обзира на начин на који се врата затварају, на мјесту на којем се налази руковацац извозне машине, у складу са упутством о раду извозног постројења, обавезно се поставља свјетлосна сигнализација која упозорава да ли су врата затворена или отворена.

(5) Ако су било која врата отворена одговарајућим електричним блокирањем, мора се онемогућити давање извршног сигнала спремности и стављање извозне машине у покрет.

(6) Доњи дио врата обавезно се израђује на начин прописан за ограду у члану 5. став 2. овог правилника, с тим да конструкција врата онемогућава пад страних тијела у окно.

(7) Одредба става 6. овог члана не односи се на прикључне мостове.

Члан 7.

(1) На навозишта и одвозишта при превозу кошевима обавезно се уграђују затварачи колосијека (колосјечне бране), који спречавају да вагонет падне у окно.

(2) Затварачи колосијека на навозиштима са ручним маневрима не смију се уградити на растојању већем од дужине једног вагонета, односно од дужине два вагонета за кошеве са два вагонета по етажи, при томе се обавезно уграђују погодни уређаји (попречне ручке) који навозачима служе за придржавање и ножне летве за одупирање да не би клизнули у окно.

Члан 8.

(1) Окно које служи за превоз људи и материјала обавезно има посебно одјељење за пролаз људи, снабђено одговарајућим љествима и одмаралиштима.

(2) Одјељење за пролаз људи мора бити слободно да би се њиме несметано пролазило, лако приступачно са сваког спрата (хоризонта) и довољно пространо да кроз њега и отворе одмаралишта могу слободно пролазити људи са апарата за спасавање.

(3) Отвори на одмаралишту не смију бити мањи од 60 cm · 80 cm, а размак између одмаралишта не смије бити већи од 7 m.

(4) Између одјељења за пролаз људи и одјељења за превоз људи и материјала налази се преграда, чији отвори не смију бити већи од 5 cm · 5 cm, односно кад се примјењују шипке или летве, размак између њих не смије бити већи од 5 cm.

(5) Преграда из става 4. овог члана израђује се тако да се у случају потребе спасавања може лако пробити или уклонити.

(6) Одјељење за пролаз људи налази се на таквом мјесту у окну да се у случају потребе у њега може ући из оба коша и обрнуто из одјељења за пролаз у оба коша.

Члан 9.

(1) Најмање једно окно јаме мора бити снабђено пролазним одјељењем у смислу члана 8. ст. 1. и 2. овог члана, ако су сва остала окна снабђена сервисним лифтом којим се омогућава прелаз из свих посуда за превоз људи, као и повлачење радника са свих хоризоната.

(2) За сервисни лифт обавезно се обезбјеђује и резервни извор енергије који је независан од главног довода енергије.

(3) Под независним извором енергије, у смислу овог правилника, подразумијева се и довод електричне енергије из два различита извора снабдијевања.

(4) Сервисни лифтови имају довољан извозни капацитет за превоз људи који се налазе у саобраћајницама и радлиштима који гравитирају према окну.

(5) Изради и коришћењу сервисног лифта из става 1. овог члана може се приступити само ако се претходно докаже да је превоз тим уређајем ефикаснији и сигурнији у случају повлачења људи него одјељење за пролаз људи.

(6) Сервисни лифт из става 1. овог члана не мора имати окно са два извозна постројења ако се извозне посуде оба постројења могу користити за превоз људи и ако је осигуран резервни извор енергије независан од главног извора енергије за погон извозних постројења, а који се може ставити у погон највише за 10 минута.

(7) Ако се користи окно са лифтом без пролаза за људе, у плану повлачења људи из јаме у случају опасности обавезно се предвиђа број људи који ће се повлачити окном из јаме без пролаза за људе.

Члан 10.

(1) Вођице могу бити: круте (дрвене или металне) и еластичне (ужетне).

(2) Израда и уградња крутих вођица врши се према пројекту са датим геометријским елементима.

(3) Дрвене вођице се међусобно спајају на такав начин да при дејству хватаљки извозне посуде оптерећење буде подијељено на најмање три носача вођица и да не дође до извијања вођица.

(4) Зазори између нових крутих вођица и папуча (клизача) извозне посуде не смију износити више од 10 mm бочно и 10 mm чеоно.

Члан 11.

(1) Дрвене вођице морају бити праве и глатке, израђене од сувог, здравог и отпорног дрвета, у складу са важећим стандардима.

(2) Дужина вођице из става 1. овог члана не смије бити мања од 3 m, а зависна од растојања носача вођица у окну.

(3) Дрвене вођице морају се замијенити ако имају попречни пресјек:

а) до 120 cm² - кад се истроше бочно два пута по 10 mm и чеоно 10 mm,

б) изнад 120 cm² до 220 cm² - кад се истроше бочно два пута по 15 cm и чеоно 10 mm и

в) изнад 220 cm² - кад се истроше бочно два пута по 20 mm и чеоно 15 mm.

Члан 12.

(1) Металне вођице могу бити шинског типа или израђене заваривањем од одговарајућих носача и лимова правоугаоног попречног пресека.

(2) Вођице из става 1. овог члана израђују се, уграђују и учвршћују тако да за све вријеме употребе обезбеђују мирно клизање извозне посуде, при чему не смије доћи до укљештења посуде.

(3) Дужина вођице из става 1. овог члана не смије бити мања од размака између носача вођице у окну.

(4) Вођице из става 1. овог члана обавезно се причвршћују на најмање три носача вођице у окну, изузев почетних или крајњих вођица, а дебљина елемената вођица мора бити најмање 8 mm.

(5) Металне вођице обавезно се мијењају ако је пресјек једног елемента профила смањен више од 6 mm, а највише за половину дебљине у односу на првобитно стање.

Члан 13.

(1) Ужетне вођице израђују се од жичаног материјала, затворене или полузатворене конструкције чврстоће од 1100 N/mm² до 1200 N/mm² и затежу теговима, силом од најмање 10 kN на сваких 100 m дубине окна.

(2) Вођице из става 1. овог члана монтирају се наизмјенично према смјеру плетења (десно, односно лијево плетене).

(3) Свака извозна посуда има најмање четири ужетне вођице, односно најмање двије спољашње вођице кад се примјењују средишња отклонска ужад.

(4) Размак између извозних посуда при двостраном вођењу посуде износи најмање 500 mm за дубину окна до 500 m, односно најмање 600 mm за дубину окна преко 500 m, док се при коришћењу отклонских ужади та растојања могу смањити за 100 mm.

(5) Размак између извозних посуда са спољашњим вођењем износи најмање 700 mm за дубину окна до 500 m и без средишњих отклонских ужади, а најмање 700 mm за дубину окна преко 500 m, при чему се морају примјенити средишња отклонска ужад.

(6) Размак између извозне посуде и зида, односно између извозне посуде и опреме дуж читавог окна износи најмање половину размака између извозних посуда.

(7) Ужетне вођице обавезно се мијењају ако се при прегледу утврди да на дужини од десет корака има толико прекинутих жица да остатак цијелих жица не даје више прописану сигурност, односно ако се фактор сигурности смањено за 15% од прописаног или ако се називни пречник ужета смањено за више од 15%.

(8) Затворене ужетне вођице обавезно се мијењају ако је спољни слој жица истрошен за више од 50%.

Члан 14.

(1) Носачи вођица у окну могу бити дрвени или метални и уграђују се као попречнице (уклијештена греда на оба краја), а металне се могу уградити и као конзоле.

(2) Метални носачи вођица не смију имати дебљину елемената мању од 8 mm у границама дозвољених одступања према важећим стандардима.

(3) Метални носачи вођица прије уградње морају се на одговарајући начин припремити и заштитити против корозије, зависно од радне средине.

(4) Вертикално растојање носача дрвених вођица не смије бити веће од 3 m, а ако се употребљавају челичне вођице и челични носачи вођица, вертикално растојање може бити највише 6 m.

(5) При употреби вођица и носача вођица (попречница) од челика, поред статичког прорачуна, обавезно се доказује и динамика стабилног система (извозна посуда - вођица - носач вођице).

(6) Доказивање динамике стабилног система обавезно је и у случају употребе нових вођица и носача вођица, као и у случају утврђивања максимално допуштене истрошености вођица и носача вођица.

(7) При прорачуну из става 5. овог члана мора се доказати да су осцилације у систему опадајуће.

(8) Круте вођице спајају се за носаче вођица помоћу вијака и навртки, односно помоћу погонских стезаљки.

(9) Главе вијака не смију ометати пролаз клизача извозне посуде и морају бити упуштене у вођице најмање за онолико колико је дозвољена истрошеност вођица.

(10) Материјал за израду вођица и носача је умирен конструкциони челик који одговара важећим стандардима.

Члан 15.

(1) Круте вођице, носачи вођица и њихове међусобне везе морају бити димензионисане и израђене тако да у сваком моменту имају фактор сигурности при највећем допуштеном статичком оптерећењу већи од четири при превозу материјала, односно већи од шест при превозу људи, у односу на прекидну затезну чврстоћу материјала од којег су израђени.

(2) Под највећим допуштеним статичким оптерећењем подразумева се:

а) сопствена тежина извозне посуде,

б) тежина транспортног средства са материјалом, односно људима,

в) тежина спојног прибора и

г) тежина једне развијене стране ужета (од ужетних когурова до најнижег положаја извозне посуде у окну).

(3) При димензионисању, вођице се прорачунавају према дозвољеном истрошеном попречном пресеку.

(4) За извозне посуде без хватаљки вођице се прорачунавају као греда на два ослонца изложена савијању случајном хоризонталном силом на средини вертикалног одстојања носача, чија је величина једнака сили од 1/12 највеће тежине пуне извозне посуде, урачунавајући тежину спојног прибора горњег ужета, као и доњег ужета, ако оно постоји.

(5) Димензионисање спојних елемената дрвених вођица за носаче вођица врши се прорачунавањем вијака на савијање и затезање, као и међусобног споја вођица на носивост.

(6) Димензије спојних елемената металних вођица за носаче вођица прорачунавају се на основу силе отпора трења изазване притезањем вођице уз носач, са прописаним фактором сигурности спојних елемената у односу на прекидну чврстоћу материјала од којег су израђени.

(7) За извозне посуде без хватаљки, спојни елемент вођица за носаче вођица прорачунава се на основу претпостављене вертикалне силе, чија вриједност износи 1/4 случајне хоризонталне силе израчунате у ставу 5. овог члана.

Члан 16.

(1) Носивост споја дрвене и металне вођице за носаче вођица прорачунава се на основу силе трења између вођице и носача вођице, остварене притезањем вијака, при чему се код дрвених вођица узимају у обзир дозвољена напрезања на чеони и бочни притисак, а код металних вођица, дозвољена сила притезања вијака и дозвољени бочни притисак.

(2) Димензије вијака контролишу се на напрезање затезањем и на напрезање смицањем због дјеловања бочне силе, односно вертикалне силе.

(3) Вијци за спајање морају бити најмање димензије M16.

(4) Носачи вођица за извозне посуде без хватаљки прорачунавају се као елементи изложени савијању под дејством случајне хоризонталне и вертикалне силе израчунате у складу са овим чланом и узима се да попречнице слободно леже на облози окна, односно на другим ослонцима.

(5) Напрезања изазвана хоризонталном и вертикалном силом не сабирају се него се за сваку појединачно врши прорачунавање.

(6) Метални носачи конзолног типа прорачунавају се као елементи изложени савијању због дејства вертикалне и хоризонталне (бочне) силе.

(7) Ако су вођице директно везане за конзолу, угиб дрвених вођица не смије бити већи од 1/400, а код челичних 1/700 вертикалног растојања између конзола.

(8) Код максималног угиба прекривање папуча извозне посуде износи најмање 40 mm.

(9) При прорачуну носача вођица и спојних елемената вођица за носач, ако је вертикални размак између носача већи или мањи од 1,5 m, вертикална сила се коригује фактором:

$$f = 1 + 0,5 \cdot \frac{l - 1,5}{1,5}$$

а при томе је 1 стварни размак између носача.

(10) Под тежином, у смислу овог правилника, подразумева се маса помножена са убрзањем земљине теже ($m \cdot g$).

Члан 17.

(1) Узидани носачи вођица морају се толико дубоко усадити у облогу окна да средња линија носача буде најмање 25 cm у облози, а да страна окренута према средини окна буде узидана у бетон најмање 15 cm.

(2) Конструкција и учвршћење носача типа конзоле морају бити такви да за вријеме рада не може доћи до пуштања споја носача са облогом.

(3) За двојна извозна постројења са извозним посудама без хваталки, носачи вођица се прорачунавају на напрезање савијањем које је изазвано оптерећењем извозне посуде једног постројења на мјесту у окну гдје дјелује максимални момент савијања.

(4) Ужетне вођице, њихови спојни елементи са носачима и носачи на торњу, као и спојни елементи са затезним конструкцијама у окну, морају имати фактор сигурности најмање шест.

(5) Фактор сигурности из става 4. овог члана одређује се као однос између носивости ужета према оптерећењу ужета.

(6) Оптерећење из става 5. овог члана састоји се од тежине тега за натезање и сопствене тежине ужета.

Члан 18.

(1) Сједалке се смију употребљавати само при превозу материјала, за мања извозна постројења са брзином извоза највише 2 m/s, са бубњевима без доњег ужета, и то само на навозиштима и одвозиштима између којих се тренутно врши превоз.

(2) На другим навозиштима (хоризонтима и етажама) сједалке морају бити уклоњене из одјелења за превоз и забрављене, а ако сједалке нису уклоњене из одјелења за превоз на пролазним хоризонтима (етажама), рад извозне машине мора бити онемогућен блокирањем помоћу одговарајућег уређаја.

(3) Ако су сједалке повучене из одјелења за превоз, руковалац извозном машином мора бити са тиме упознат преко свјетлосних сигнала или уређаја, који може бити самосталан или у склопу уређаја за блокаду машине.

(4) Сједалке се не смију употребљавати код спојног прибора извозног ужета и посуде, са спојком која има клинасти уметак, ако клин није поуздано осигуран од испадања (отклињавања) кад уже олабави при сједању коша на сједалке.

(5) Ако извозно постројење нема сједалке на навозиштима и одвозиштима, ради омогућавања укрцавања и искрцавања вагонета у кош постављају се прикључни мостови који не смију ометати пролаз кошева окном.

Члан 19.

Испод најнижег навозишта мора бити предвиђена слободна дубина окна, једнака најмањој слободној висини одређеној у члану 25. овог правилника.

Члан 20.

(1) У слободној дубини окна мора бити предвиђено кочење извозних посуда помоћу дрвених вођица.

(2) Кочење извозних посуда може се извести задебљањем вођица на бочним странама или на чеоној страни (смањењем размака између пара вођица).

(3) Кочење извозне посуде мора се обезбиједити истовремено са кочењем посуде у слободној висини торња.

(4) Косина задебљања вођица на бочним странама мора бити 1 : 100 за сваку страну.

(5) Дужина задебљаних вођица не смије износити више од 3 m, тако да је укупно задебљање 6 cm веће од отвора клизача папуче извозне посуде.

(6) Косина задебљања вођица на чеоној страни мора бити 1 : 50, али тако да се размак између вођица не смањи за више од 20 cm.

(7) Вођице задебљане са бочних страна морају бити добро подупрте о под окна, а вођице између којих је размак сужен морају бити на погодан начин подупрте о бокове окна.

(8) Задебљање вођица мора бити начињено од једног комада, при чему пресјек највећег дозвољеног задебљања до краја вођице мора остати исти.

Члан 21.

(1) Вода која се скупља на дну окна мора се одводити тако да ниво воде не буде никада толики да би могло доћи до потапања људи у кошу, ако би кош из било којег разлога сишао у слободну дубину.

(2) На дну окна мора се поставити показивач нивоа воде који ће при прекорачењу дозвољеног нивоа воде укључити одговарајући оптички и звучни сигнал на одређеном радном мјесту.

Члан 22.

(1) Максимална брзина вожње при превозу људи и материјала одређује се према следећем обрасцу:

$$V_{\max} = k \sqrt{\frac{2pq}{p+q}} \cdot H$$

при томе је:

V_{\max} - највећа брзина вожње, у m/s,

k - коефицијент искоришћења брзине,

p - убрзање, у m/s²,

q - успорење, у m/s²,

H - дубина извоза, у m.

(2) Највећа дозвољена вриједност коефицијента искоришћења брзине (k) износи 0,60.

(3) Највеће дозвољено убрзање и успорење при превозу људи је $p = q = 0,75 \text{ m/s}^2$.

(4) Највећа брзина вожње људи (V_{\max}) не смије бити већа од 14 m/s.

(5) Највећа брзина вожње материјала (V_{\max}) не смије бити већа од 20 m/s.

(6) Апсолутне вриједности убрзања, односно успорења и фактора искоришћења брзине крећу се у следећем односу:

$$p \approx q \geq 0,6 \text{ m/s}^2 \quad k \sqrt{p} \leq 0,45$$

(7) У оправданим случајевима, а на основу техничко-економске анализе, може се дозволити повећање фактора искоришћења брзине до 0,80, али се не смију премашити вриједности прописане у овом члану за највеће брзине при превозу људи и материјала.

Члан 23.

(1) Извозни торањ мора, према статичком прорачуну при највећем статичком оптерећењу, имати најмање двоструку сигурност у односу на прекидну чврстоћу материјала од којег је израђен.

(2) Под највећим статичким оптерећењем, у смислу овог правилника, подразумијева се случајно оптерећење које може настати при насилном прекиду извозног ужета које се намотава са доње стране бубња, односно бобине или котура, кад се извозна посуда заглави у окну или удари у одбојнике, док је друго уже при нормалном превозу материјала под највећим допуштеним статичким оптерећењем.

(3) Оптерећење из става 2. овог члана мора се при глављивању друге посуде у окну повећати на 1/3 рачунске прекидне силе ужета.

(4) За извозни систем Коеле, као највеће статичко оптерећење узима се оптерећење под којим наступа кидање ужета при спуштању највећег допуштеног терета.

(5) При статичком прорачуну извозног торња, у рачун се узима и сопствена тежина торња са свим уграђеним уређајима, а за торњеве - куле и извозна машина са припадајућим уређајима у глави торња.

(6) Торањ се мора прорачунавати и за оптерећења која се јављају при паду извозне посуде на прихватне полуге: при захвату хватаљки у случају прекида ужета кад се посуда налази у торњу, као и при одупирању проширених вођица о конструкцију торња.

(7) Притисак вјетра на торањ прорачунава се према важећим прописима из области грађевинарства за зону у којој се торањ подиже, али се не обрачунава истовремено са прекидним оптерећењем ужета.

(8) При прорачуну крова и носећих дијелова крова торња, у рачун се узима и оптерећење снијега.

(9) Извозни торањ са два извозна постројења мора бити статички прорачунат најмање са двоструком сигурношћу у односу на прекидну затезну чврстоћу материјала од којег је израђен при највећем статичком оптерећењу при којем се једно (јаче) уже насилно кида, док је друго уже тог извозног постројења под највећим допуштеним статичким оптерећењем, као и оптерећењем силама које се појављују при нормалном превозу материјала другим извозним постројењима.

Члан 24.

(1) За извозне торњеве без подупирача (корисника) мора постојати најмање 1,3 пута већа сигурност против превртања торња, при чему се узима у рачун најнеповољнији случај дејства сопствене тежине, насилног прекидања извозног ужета или силе вјетра и сопствене тежине.

(2) За извозне торњеве са подупирачима, сигурност против превртања торња мора износити најмање 1,3 и кад су ужад демонтирана, а вјетар дејствује са било које стране.

(3) При прорачуну торња узимају се у обзир оптерећења израчуната на основу параметара који важе за земљотресну зону у којој ће торањ бити израђен.

Члан 25.

(1) Под слободном висином у торњу, у смислу овог правилника, подразумијева се пут који извозна посуда још може прећи навише од свог највишег нормалног положаја на одвозишту, а да при томе не удари у одбојнике.

(2) Слободна висина зависи од максималне брзине вожње и опремљености извозног постројења сигурносним уређајима и регулаторима вожње и не смије бити мања од 3 m.

(3) За мања извозна постројења са брзином превоза људи мањом од 4 m/s и брзином превоза материјала до 6 m/s и која немају регулатор вожње, слободна висина мора бити најмање 1,5 пута већа од највеће дозвољене брзине при превозу материјала.

(4) За извозна постројења која су опремљена регулатором вожње, слободна висина мора износити најмање:

а) $2 \leq V_{max} < 4$,	3 m,
б) $4 \leq V_{max} < 6$,	5 m,
в) $6 \leq V_{max} < 10$,	онолико колико износи одобрена брзина вожње и најмање 10 m.
г) $10 \leq V_{max}$,	

Члан 26.

(1) У слободној висини торња испод одбојника на вертикалном растојању од најмање 3 m мора се предвидјети кочење помоћу задебљаних вођица.

(2) За нова извозна постројења обавезна је примјена бочно задебљања вођица.

(3) Задебљање вођица у слободној висини торња мора износити колико и задебљање вођица у слободној дубини окна и изведено на начин утврђен у члану 20. овог правилника.

(4) Задебљане вођице морају бити изведене од једног комада, а пресјек највећег задебљања мора остати до краја вођице непромијењен.

(5) Дрвене вођице задебљане бочно на горњем крају у правцу своје осовине морају бити сигурно подупрте о конструкцију торња.

(6) Ослонци задебљаних вођица морају бити димензионисани према рачунској прекидној сили ужета.

(7) Пресјек незадебљаног дијела дрвених кочионих вођица у торњу једнак је пресјеку вођица у окну.

(8) Ако је окно опремљено челичним профилисаним вођицама или челичним ужадима, пресјек дрвених кочионих вођица у торњу мора бити еквивалентан пресјеку дрвених вођица које би алтернативно могле бити уграђене у окно.

Члан 27.

(1) Непосредно испод заштитних корита ужетних котурова морају се поставити одбојници који ће у случају претјеривања извозне посуде спријечити ударање посуде, односно спојног прибора ужета и посуде (стегаљке ужета) о ужетне котурове.

(2) Одбојници и њихов спој са торњем морају бити прорачунати на основу оптерећења које је једнако рачунској прекидној сили извозног ужета.

Члан 28.

(1) У извозном торњу морају се уградити прихватне полуге (аутоматске сједаљке) да би се спријечио пад извозне посуде у окно, ако при претјеривању посуде дође до прекида извозног ужета.

(2) Прихватне полуге подиже извозна посуда при свом пролазу навише и оне се под утицајем сопствене масе морају одмах саме вратити у хоризонталан положај чим извозна посуда прође, да би је задржали при евентуалном паду.

(3) Прихватне полуге морају бити уграђене на висини са које би извозна посуда могла да падне навише до 50 cm од мјеста гдје извозна посуда удари у одбојнике.

(4) Са сваке чеоне стране извозне посуде мора се уградити по један пар прихватних полула, које могу прихватити извозну посуду при паду за одговарајући оквир - вијенац пода, међу етажне или главе посуде.

(5) Прихватне полуге морају имати најмање четвороструку сигурност у односу на највеће статичко оптерећење извозног ужета при превозу материјала.

(6) Конструкција извозног торња на мјесту на којем су прихватне полуге причвршћене мора бити појачана у таквој мјери да одговара оптерећењу из става 5. овог члана.

(7) Конструкција прихватних полула и њихово причвршћење мора омогућити еластични прихват оптерећења.

Члан 29.

(1) По статичком прорачуну за ужетне котурове, њихове особине и лежаче узима се најмање 1,8 пута већа сигурност у односу на резултату случајне силе која настаје при насилном прекиду ужета.

(2) Пречник ужетног котура мора бити најмање 1000 пута већи од пречника најдебље жице, односно најмање 80 пута већи од називног пречника извозног ужета ако је квалитет челика ужета испод 1770 N/mm^2 , а ако је квалитет челика 1770 N/mm^2 и више, пречник ужетног котура мора бити најмање 1200 пута већи од пречника најдебље жице, односно најмање 100 пута већи од називног пречника извозног ужета и од тако израчунатих вриједности, за пречник ужетног котура узима се већа вриједност.

(3) Ради веће сигурности при вођењу ужета преко ужетног котура, обухватни угао ужета на ужетном котуру мора износити најмање 120° .

(4) Размак између ужета на ужетним котуровима који се налазе један поред другог мора бити једнак размаку између ужади за која су причвршћене извозне посуде.

(5) Испод сваког ужетног котура мора бити уграђено заштитно корито или под (платформа) који спречава падање поломљених комада у окно, ако се ужетни котур, његова осовина или лежаји поломе.

(6) На нова извозна постројења смију се уградити само ужетни котурови, чији начин израде, облик и прорачун одговарају важећим стандардима.

Члан 30.

(1) Извозна машина монтира се на толикој удаљености од извозног торња да угао скретања ужета од равнине ужетњаче на сваку страну не буде већи од $1^\circ 30'$.

(2) У изузетним случајевима, ако теренски услови не омогућавају постављање извозне машине на одговарајућу удаљеност, за коју би вертикални угао ужета био преко 50° , може се узети већи угао скретања, али највише до 2° .

(3) Помоћни извозни уређаји за превоз људи у случају опасности могу имати отклонски угао највише 2° .

(4) За извозни Коепе систем и при распореду ужетних котурова на истом нивоу, један поред другог, угао скретања не смије износити више од 1° .

Члан 31.

(1) За извозне машине са електричним погоном морају бити постављени инструменти за мјерење напона, јачине струје и снаге тако да их руководилац извозном машином може несметано осматрати и да при томе у свом раду није ометан спољним утицајима.

(2) Отпорници ротора (колутног) асинхронног мотора са клизним прстеновима морају бити правилно димензионисани са довољним бројем степена за покретање, заустављање, кочење и ревизиону вожњу.

(3) За ревизиону вожњу при брзини $0,5 \text{ m/s}$ предвиђа се допуски отпор у ротору мотора или посебан мотор.

(4) За извозне машине које се покрећу асинхронним електромоторима брзина вожње за људе и материјал треба да је једнака.

(5) Ротор асинхронних колутних електромотора мора се аутоматски кратко spojити при постизању синхроне брзине.

(6) Ротор остаје кратко spojен све дотле док се полука за управљање не почне помјерати ка нултом положају, уколико се не примијени посебан начин кочења.

(7) Извозне машине са електромоторима једносмјерне струје, редовно предвиђене за извоз из већих дубина већих терета, могу имати претварачко постројење са класичним системом Ward-Leonard, помоћу исправљача са мутаторима или са тиристорима (статички Ward-Leonard).

(8) Управљање и регулисање брзине и момента електромотора за извозне машине може бити ручно, полуаутоматско, аутоматско или даљинско.

(9) Даљинско управљање дозвољено је само ако се обавља електричним путем без механичких посредних елемената.

(10) Извозне машине на електрични погон морају на амперметру имати уочљиво означену називну струју електромотора.

Члан 32.

(1) За нове инсталације пречник D цилиндричних, конусних и спиралних бубњева и бобина мора бити најмање 1000 пута већи од пречника најдебље жице, односно најмање 80 пута већи од називног пречника извозног ужета ако је квалитет челика ужета 1570 N/mm^2 и мора бити најмање 1200 пута већи од пречника најдебље жице, односно 100 пута већи од називног пречника извозног ужета ако је затезна чврстоћа 1770 N/mm^2 и већи.

(2) Од израчунатих вриједности из става 1. овог члана за пречник се увијек узима већа вриједност.

(3) Пречник D погонског вишеужетног Коепе котура за нова постројења без отклонских котурова мора бити најмање 80 пута већи од називног пречника извозног ужета, а са отклонским котуровима - најмање 100 пута већи од називног пречника извозног ужета.

(4) За ужад квалитета челика 1770 N/mm^2 и бољег, пречник Коепе котура мора бити најмање 100 пута већи од називног пречника ужета.

(5) Пречник једноужетног Коепе котура мора бити најмање 120 пута већи од називног пречника ужета, а пречник језгра бобине мора бити најмање 50 пута већи од дебљине пљоснатог ужета.

Члан 33.

(1) За нове извозне машине, напрезање осовине, бубњева, бобина или погонског Коепе котура мора се рачунски провјерити према комбинованом напрезању усљед савијања и торзије.

(2) При прорачунавању тих осовина, мора се узети у обзир рачунска прекидна сила ужета које се намотава са доње стране, док је друго уже оптерећено трећином прекидне силе ужета.

(3) Као торзиони момент узима се онај момент који настаје при преносу називне снаге мотора, односно момент који настаје у фази покретања мотора ако је већи од називног момента.

(4) Фактор сигурности осовине у односу на прекидну силу ужета мора износити најмање три.

(5) За челик од којег је израђена осовина мора постојати увјерење о његовом квалитету.

Члан 34.

За извозне машине са бубњем уже се смије намотавати само у једном реду.

Члан 35.

Пречник језгра бобине мора бити најмање 50 пута већи од дебљине пљоснатог челичног ужета, а висина ивице (руба) бубња једнака најмање двоструком пречнику извозног ужета.

Члан 36.

Послије последњег одсијецања узорка ужета на бубњу са дрвеном облогом морају остати најмање два пуна намотаја ужета кад се извозна посуда или противтег налазе на најдубљем мјесту у окну, а ако се налазе на металном плашту бубња и бобине, онда најмање три намотаја.

Члан 37.

(1) Веза слободног бубња са осовином мора бити изведена помоћу зупчастих spojки, а не помоћу трења.

(2) Слободни бубањ или бобина мора имати кочницу која сигурно кочи када се мијења узајамни положај бубњева (премјештање посуде).

(3) Да би руковалац извозном машином знао да ли је слободни бубањ укључен или искључен, мора постојати оптичко сигнаписање положаја слободног бубња.

Члан 38.

(1) На плашту (омотачу) бубња обавезно се урезају жлијевови који спречавају међусобни додир намотаја извозног ужета.

(2) На бубњеве који имају десно урезане жлијеве обавезно се монтирају лијево плетена ужад и обрнуто.

(3) Отвор за увлачење ужета кроз плашт бубња мора имати полупречник закривљења једнак половини полупречника бубња да не би дошло до оштрог савијања ужета и да се, по потреби, у отвор може ставити меки уложак ради заштите ужета.

(4) Полупречник савијања ужета на мјесту учвршћивања ужета за конструкцију бубња мора бити најмање четири пута већи од пречника ужета.

(5) Уже мора бити сигурно причвршћено у унутрашњости бубња с најмање двије одговарајуће стезаљке.

(6) Плашт цилиндричног бубња и погонски котурови морају имати кружни облик и облагање плашта мора бити равномјерно.

Члан 39.

(1) Извозне машине са погонским Коепе котуром при спуштању терета, у тренутку кочења маневарском и сигурносном кочницом, морају имати сигурносни фактор против клизања (V), једнак или већи од 1,1, који се израчунава према следећем обрасцу:

$$V = \frac{F_2 (\epsilon \mu - 1)}{F_1 - F_2} \geq 1,1$$

при томе је:

F_2 - укупна статичка и динамичка сила у грани ужета, која долази на котур, у N ,

F_1 - укупна статичка и динамичка сила у грани ужета, која одлази са котура, у N ,

$\mu = 0,25$ - рачунски коефицијент трења између ужета и котура, односно бубња (стварни коефицијент трења мора се одредити од сваки конкретан случај, на узорку улошка, и не смије бити мањи од 0,25, што се мора доказати извјештајем о испитивању),

α - обухватни угао котура ужетом, у радијанима,

e - база природног логаритма која износи 2,718.

(2) Успорјење приликом спуштања терета мора бити изабрано као највеће могуће успорење у дефинисаном интервалу од 1,2 m/s² до 2,5 m/s² тако да успорење код подизања једнаког терета и уз уважавање сигурносног фактора против клизања не смије прећи вриједност 0,5 g.

(3) Притисак ужета у жлијebu Коепе котура рачуна се по следећем обрасцу:

$$t = \frac{F_1 + F_2}{D \times d \times z}$$

при томе је:

F_1 - статичко оптерећење ужета које долази на котур, у N ,

F_2 - статичко оптерећење ужета које одлази са котура, у N ,

D - пречник погонског Коепе котура, у cm ,

d - пречник извозног ужета, у cm и

z - број ужади.

(4) Притисак ужета у жлијebu котура не смије бити већи од 200 N/cm² за извозну ужад (двоструког плетења), односно од 250 N/cm² за затворену ужад.

Члан 40.

(1) Извозне машине за превоз људи и материјала морају имати маневарску кочницу са компримираним ваздухом или течносту под притиском или са комбинацијом опруга и компримираног ваздуха, односно са комбинацијом опруга и течности под притиском, која служи само за отварање кочница.

(2) Резервоар за компримирани ваздух мора имати капацитет за најмање шест радних кочења, а резервоар за течност под притиском капацитет за најмање три радна кочења и оба морају бити снабђена регулаторима притиска.

(3) Код кочница са опругама код којих се притисак течности употребљава само за отварање чељусту кочница, у хидрауличном систему може бити уграђена пумпа која мора за све вријеме рада постројења производити радни притисак.

(4) За извозне машине са брзином вожње мањом од 2 m/s дозвољена је употреба ножне или ручне маневарске кочнице и такве машине морају имати сигурносну кочницу која дјелује помоћу електромагнета или потискивача и одговарајућег тега.

Члан 41.

(1) Извозне машине за превоз људи и материјала са брзином већом од 2 m/s морају, осим маневарске, имати и сигурносну кочницу.

(2) Сигурносна кочница мора аутоматски дјеловати независно од погонске енергије машине, независно од погонске силе маневарске кочнице и независно од погонских средстава.

(3) Сигурносна кочница аутоматски се укључује кад:

а) нестане погонска енергија,

б) се одобрена брзина вожње прекорачи за 15%, а у електричним извозним постројењима кад нестане или се знатно смањи напон,

в) дође до сметњи у доводу енергије машини,

г) притисак кочионог медијума падне испод минималне вриједности,

д) извозна посуда или противтег ударе на гранични прекидач у окну, односно на гранични прекидач слободне дубине,

ђ) регулатор вожње не смањи брзину при пролазу посуде кроз одвозиште или кад су кочне облоге истрошене преко дозвољене границе и

е) је ручно активира руковаца извозне машине или сигналиста на навозишту код аутоматског управљања.

(4) Укључењем сигурносне кочнице истовремено се обуставља и довод погонске енергије извозној машини.

(5) Маневарска кочница мора бити регулишућа, ако је брзина вожње већа од 2 m/s.

(6) На командном пулту (мјесту) извозне машине мора бити уграђен манометар који континуирано показује притисак кочионог медијума у систему кочења.

(7) На манометру уочљивим знаком мора бити обиљежен максимални и минимални притисак.

(8) На одговарајућем инструменту код кочница са опругама мора бити омогућено читавање максималне и минималне силе кочења.

Члан 42.

(1) Кочнице морају бити израђене тако да машиниста извозне машине са свог мјеста може слободно и лако руковати маневарском кочницом и да сваког тренутка може укључити сигурносну кочницу ручно или ногом.

(2) Маневарска и сигурносна кочница при ручном и полуаутоматском управљању морају имати посебне полуге за руковање.

(3) Кочнице из става 2. овог члана могу дејствовати на исте кочне вијенце.

(4) Сигурносна кочница мора имати тег или опруге које дјелују без ударца потпуно независно од маневарске кочнице.

(5) Обје кочнице морају, по правилу, дејствовати на кочни вијенац осовине бубњева, бобина, односно погонског Коепе котура.

(6) Крајња дозвољена граница која показује да су кочне облоге истрошене мора бити уочљиво означена или сигнализана.

(7) Кочнице морају имати уређај за аутоматско активирање сигурносне кочнице чим се кочне облоге истроше преко дозвољене границе или ако је машина блокирана.

Члан 43.

На извозним машинама са бубњевима и бобинама мора постојати и посебна кочница за придржавање слободног бубња приликом промјене хоризонта са којег се врши извожење, ако то није могуће извести помоћу већ постојећих кочница и она мора имати најмање 1,5 пута већу сигурност у односу на највеће статичко оптерећење кад се празна посуда налази на најдубљем положају у окну.

Члан 44.

(1) Маневарска и сигурносна кочница морају имати најмање троструку сигурност у односу на највећу разлику статичког оптерећења једне и друге гране ужета при нормалном превозу материјала.

(2) Кочнице из става 1. овог члана при спуштању терета за извозне машине са бубњевима морају остварити успорење најмање 2 m/s^2 , а за извозне машине са погонским котуром Коепе морају остварити успорење које не смије бити мање од $1,2 \text{ m/s}^2$ нити веће од $2,5 \text{ m/s}^2$, при чему фактор сигурности против клизања за стварну вриједност успорења мора бити једнак или већи од 1,1.

Члан 45.

(1) При израчунавању силе трења, односно момента кочења узима се коефицијент трења $\mu = 0,4$ за глатко обрађене (остругане) вијенце или дискове, односно $\mu = 0,3$ за грубо обрађене вијенце или дискове.

(2) Кочни вијенци и дискови морају имати кружни облик, са дозвољеним одступањем зависно од пречника вијенца.

Члан 46.

Полуге кочница и њихови спојни елементи морају имати најмање пет пута већу сигурност у односу на највећу силу кочења која се може појавити при раду извозне машине, односно троструку сигурност ако истовремено дјелују маневарска кочница и сигурносна кочница преко посебних система, а сидрени вијци носача кочне чељусти у првом случају морају имати најмање 7,5 пута већу сигурност, а у другом случају 4,5 пута већу сигурност.

Члан 47.

(1) Свака извозна машина за превоз људи и материјала са брзином већом од 6 m/s мора имати регулатор вожње.

(2) Регулатор вожње мора аутоматски спречавати прекорачење дозвољене брзине за више од 10%, као и пролаз извозне посуде кроз одвојишта са брзином већом од $1,5 \text{ m/s}$ и претјеривања посуде изнад граничног положаја ако је гранични прекидач постављен на регулатору вожње.

(3) Извозне машине са брзином од 2 m/s до 6 m/s морају се опремити сигурносним апаратом којим се контролише и ограничава брзина вожње у периоду једноликог и успореног кретања.

(4) Апарат из става 3. овог члана мора дејствовати при прекорачењу нормалне брзине извоза за 15% и кад је брзина прилаза извозне посуде преко $1,5 \text{ m/s}$.

(5) Регулатор вожње и сигурносни апарат не смију ометати машинисту при заустављању, односно при кочењу машине.

(6) Регулатор вожње и сигурносни апарат морају бити спојени са показивачем дубине, а преко њега повезани са уређајем за укључење кочнице, тако да се при сваком подешавању регулатора вожње, односно сигурносног апарата мора истовремено и спровести подешавање казальке на показивачу дубине.

(7) Механички регулатори вожње и давачи импулса за електричне регулаторе вожње морају имати директни механички пренос од главне погонске осовине.

(8) Електрични регулатори вожње за Коепе постројења морају бити прилагодљиви хабању жлијеба погонског котура (корекција кретања ужета).

(9) На електричним регулаторима вожње и на погонском котуру мора се поставити по један давач импулса за

стварни број обртаја, а један од давача импулса мора бити независан од електричне мреже (нпр. помоћу стално побуђеног тахогенератора).

(10) Сметње које могу настати код давача импулса не смију угрожавати безбједност.

Члан 48.

(1) Регулатор вожње и сигурносни апарат морају бити укључени при превозу људи и материјала.

(2) Приликом редовног превоза људи мора бити уочљиво означено да је регулатор вожње, односно сигурносни апарат подешен за одобрену брзину и режим рада.

(3) Машинисти извозне машине мора бити омогућено да са свог мјеста може прекорачавати регулатор или сигурносни апарат и да увијек може видјети положај прекорачавања.

Члан 49.

(1) Свака извозна машина мора имати поуздан и лако подесив показивач дубине који показује тачан положај извозних посуда у окну.

(2) Показивач дубине мора бити постављен тако да машиниста може помоћу њега на сигуран начин са свог мјеста пратити кретање обје посуде.

(3) Показивач дубине мора имати директан механички преносни механизам од главне погонске осовине.

(4) За механички преносиви механизам не смије се користити ремен или уређај који преноси ротацију трењем.

(5) Код електричних показивача дубине морају бити најмање два давача импулса који су механички повезани са главном осовином погонског котура, односно бубња.

(6) Показивач дубине мора бити чврсто механички повезан са регулатором вожње, граничним прекидачима на показивачу дубине и са граничним прекидачима хоризонта.

(7) Приликом прекида електричне енергије и поновног довода енергије показивач дубине не смије показивати погрешан положај извозне посуде или дозволити брзину већу од 2 m/s све док се показивач дубине поново не подеси.

(8) У случају квара или сметњи давача импулса, рад извозне машине мора бити онемогућен.

(9) Ако се извозне посуде морају премјештати за превоз са другог хоризонта, показивач дубине мора бити изражен тако да се свака његова казалька може одвојено и независно једна од друге регулисати и прилагодити тим условима.

(10) Показивач дубине мора се израдити у одређеној размјери према дубини извоза и тако поставити да га машиниста може лако пратити и осматрати са свог мјеста.

Члан 50.

За извозна постројења с погонским котуром, односно Коепе бубњем, казальку показивача дубине, по правилу, покреће извозно уже, у противном, мора постојати могућност да се казальке лако регулишу ако дође до евентуалног клизања ужета.

Члан 51.

(1) Сигнално звоно мора имати звук различит од других звучних сигнала и јасно се чути и поред буке у просторији извозне машине.

(2) Показивач дубине мора бити изведен тако да активира сигнално звоно чим се извозна посуда или противтег приближе одвојишту на одстојање које одговара путу успорења извозне машине.

(3) Ако управљање извозном машином није аутоматско, машиниста мора почети са заустављањем извозне машине при нормалној вожњи чим чује звук звона.

Члан 52.

(1) Извозно постројење за превоз људи и материјала мора имати граничне прекидаче који активирају сигурносну кочницу и прекидају довод енергије погонском мотору чим извозна посуда или противтег пређу мјесто свог нормалног пристајања на одвојишту, односно навојишту.

(2) Свака извозна посуда и противтег морају имати свој гранични прекидач.

(3) Гранични прекидачи морају се поставити:

а) на показивачу дубине или регулатору вожње,

б) у извозном торњу изнад одвозишта и

в) у слободној дубини, ако нема друге извозне посуде или противтега.

(4) Гранични прекидачи у извозном торњу морају бити монтирани тако да их извозне посуде или противтег акти-вирају чим свој нормални положај на одвозишту пређу нај-више до 1 m.

(5) Гранични прекидач на показивачу дубине или на регулатору вожње мора ступити у дејство прије него онај у торњу, тј. при прекорачењу нормалног положаја извозне посуде за 0,5 m.

Члан 53.

(1) Извозна машина за превоз људи и материјала мора имати тахометар (мјерач брзине) и уређај за давање звучног или свјетлосног сигнала, ако се при превозу прекорачи одобрена брзина.

(2) Ако је при превозу људи или материјала одобрена брзина од 4 m/s, тахометар мора бити опремљен и тахографом који у сваком тренутку вожње, поред показивања брзине, истовремено биљежи и брзину на одговарајућим дија-грамима вожње.

(3) На дијаграмима вожње тахографа морају бити озна-чени датум и вријеме.

(4) Дијаграми се морају чувати најмање три мјесеца.

(5) Извозно постројење које је снабђено тахографом, по правилу, има уређај за биљежење пријавних и извршних сигнала.

Члан 54.

(1) Саставни дијелови извозних посуда (кошева и ски-пова) и противтега морају бити израђени тако да имају нај-мање седмоструку сигурност у односу на највеће статичко оптерећење предвиђено за извоз материјала, а код посуда за превоз само материјала, најмање четвороструку сигурност.

(2) Извозна посуда мора бити довољно димензионисана и по могућности што лакше конструкције, а посебна пажња мора се посветити изради саставних дијелова посуде.

(3) Оптерећени дијелови извозних посуда морају се израдити од челичних профила или лимова (ребара), а не-оптерећени дијелови могу се израдити од избушеног лима или густе жичане мреже.

(4) Кош мора имати чврст ребраст под и јак лимени заштитни кров за преклапање са благим нагибом.

(5) На кошу са више етажа на свакој етажи мора се на-лазити један до два отвора за пролаз људи.

(6) Бокови коша морају бити израђени од избушеног или пуног лима или густе мреже од пода до крова.

(7) Етаже комбинованих посуда и кошева које се упо-требавају за превоз људи морају с оба краја имати врата висине најмање 1,5 m која се не смију отварати напоље.

(8) Врата морају бити израђена тако да се затварају са спољне стране, а да се у случају нужде могу отварати са унутрашње стране.

(9) Врата се не смију неконтролисано отварати за врије-ме вожње.

(10) На одговарајућој висини под кровом коша мора се поставити пречка или ланци за вјешање ручних свјетилки и за придржавање људи.

(11) Противтегови морају бити осигурани против испа-дања.

(12) При употреби бетона за тегове дозвољава се само армирани бетон.

(13) Папуче-клизачи и њихови ослонци на чеоној или бочној страни морају бити довољно димензионисани да издр-же напрезање у случају кочења помоћу задебљаних вођица у слободној висини, односно слободној дубини окна.

Члан 55.

(1) Унутрашња висина сваке етаже коша не смије бити мања од 1,75 m у цијелој просторији, а површина пода мора износити најмање 0,18 m² за свако лице које се превози.

(2) Ако је унутрашња висина етаже коша са више етажа мања од 1,75 m, површина пода мора се за свако лице које се превози повећати у обрнутој пропорцији смањења виси-не (нпр. за висину 1,60 m површина за свако лице износи 0,197 m²).

(3) Унутрашња висина етаже коша са више етажа не смије бити мања од 1,60 m.

(4) Кош мора имати уређај којим се вагонети у њему могу сигурно придржавати (учврстити) за вријеме вожње.

(5) На извозна постројења са скиповима уређеним за превоз људи примјењују се одредбе овог правилника које се односе на извозна постројења са кошевима.

Члан 56.

(1) Извозне посуде предвиђене за превоз људи у извозним окнима са дрвеним вођицама могу имати хва-таљке које су израђене тако да у случају прекида ужета или нарушавања нормалног рада постројења на одређе-ној дужини путање успоравају и задржавају посуду.

(2) Под хваталкама које дјелују кочењем подразумије-вају се хваталке које при успорењу до 30 m/s² могу задржа-ти посуду при паду.

(3) Хваталке извозних посуда морају имати канце са вертикалним зупцима висине од 20 до 50 mm, под углом од 60°, које коче и заустављају посуду урезавањем у вођице.

(4) Зупци из става 3. овог члана морају бити тако распо-ређени да омогућавају слободан излаз струготине.

(5) Канце хваталки морају бити тако обезбијеђене да се при дјеловању не могу искренути навише.

(6) Опруге хваталки смију бити напрегнуте само у оној мјери у којој њихове канце за вријеме превоза неће струга-ти вођице.

(7) Опруге из става 6. овог члана смију носити највише 60% тежине празне посуде.

(8) Да би се спријечило веће оптерећење посуде, мора се уградити направа којом се то онемогућава.

(9) При дизању празне посуде, 60% оптерећења опруге дозвољава успорење до 4 m/s², а да при томе канце не почну дјеловати.

(10) При превозу материјала хваталке се не смију искључити.

(11) Функционисање хваталки провјерава се слобод-ним падом извозне посуде сваких шест мјесеци.

(12) При статичком прорачуну саставних дијелова хва-талки, дијелови оптерећени силом опруге морају се рачу-нати са фактором сигурности 7, а дијелови који преузимају ударце вођица са фактором сигурности 10.

Члан 57.

(1) Под спојним прибором, у смислу овог правилника, подразумијевају се спојни дијелови између извозног ужета и извозне посуде или противтега.

(2) Дијелови спојног прибора извозних посуда с ужетом морају имати најмање десетоструку сигурност у односу на највеће дозвољено статичко оптерећење при превозу материја-ла.

(3) Ако се предвиђају или настану веома неповољни усло-ви експлоатације, сигурност у односу на највеће дозвољено статичко оптерећење мора бити већа за најмање 20%.

(4) Спојни прибор, односно сви дијелови везе мон-тирани у цјелини морају бити испитани три пута већим оптерећењем од оптерећења које је за спојни прибор пре-двиђено, при чему се не смију појавити било какве трајне деформације.

(5) За спојни прибор мора да постоји увјерење о квали-тету материјала спојног прибора.

(6) Није дозвољена употреба уређаја за откопчавање или прикопчавање спојног прибора између извозне посуде и ужета.

Члан 58.

(1) Средишња мотка (полуга), ако је прорачуната, конструисана и израђена на основу затезног напрезања, при коришћењу не смије бити изложена савијању.

(2) Дијелови спојног прибора не смију имати нагле промјене у пресецима, а нарочито оштре урезе.

Члан 59.

(1) Извозно уже причвршћује се за посуду, односно за спојни прибор ужетном копчом или ужетном клинастом спојком.

(2) Ако се као веза ужета са посудом, односно спојним прибором употребе ужетне копче, уже мора бити причвршћено за посуду помоћу срцоликог дијела ужетне копче чији полупречник мора бити најмање четири пута већи од пречника ужета.

(3) Уже из става 1. овог члана мора тијесно и круто налијегати на жлијиб срцоликог дијела, а крај ужета изнад срцоликог дијела мора бити причвршћен са пет до осам стезаљки.

(4) Ширина стезаљки из става 3. овог члана мора одговарати најмање двоструком пречнику ужета.

(5) Свијетли размак између појединих стезаљки мора бити један и по пута већи од ширине стезаљке.

(6) Горња и доња стезаљка треба да се опреме меким улошцима (нпр. од коже или гуме), а ивице стезаљки које налијежу на уже морају бити заобљене.

(7) Код извозних постројења са више извозних ужади, спојни прибор посуде са ужетом мора бити израђен тако да обезбјеђује равномјерно оптерећење појединих ужади.

(8) Ако се за спој ужета са ужетом употреби ужетна клинаста спојка, она мора бити израђена и уграђена тако да се уже из ње не може извући.

Члан 60.

(1) За спојни прибор противтега са ужетом, као и за спојни прибор посуде са доњим ужетом, примјењују се одредбе овог правилника које се односе на спојни прибор посуде са извозним ужетом.

(2) Дијелови спојног прибора посуде са извозним ужетом могу се употребљавати највише десет година.

Члан 61.

(1) За превоз људи и материјала морају се употребљавати само атестирана ужад израђена у једном комаду од струкова (праменова) челичних жица.

(2) Ужад састављена из два или више комада не смију се користити за превоз људи и материјала.

Члан 62.

Ужад за извозна постројења у рударству морају бити израђена од челичне жице називне затезне чврстоће 1770 N/mm² или од челичне жице називне затезне чврстоће 1570 N/mm².

Члан 63.

(1) Уже може бити израђено од голе челичне жице или од поцинковане челичне жице.

(2) Затезна чврстоћа појединих голих и поцинкованих челичних жица мора бити у складу са вриједностима датим у важећим стандардима.

(3) Поцинкована ужад употребљавају се у мокрим и влажним окнима.

Члан 64.

Затезна чврстоћа појединих носећих жица може одступати за већ употребљавану ужад највише за 20% од просјечне чврстоће свих носећих жица једнаке називне

чврстоће, једнаког облика и величине пресека, као и једнаког материјала.

Члан 65.

(1) Језгро ужета мора бити израђено од новог издржљивог и еластичног материјала са дугим влакнима које добро прима и задржава средства за натапање (подмазивање).

(2) Затезна чврстоћа жичаних језгара у ужетима са тропластим и овалним струковима не смије бити већа од 980 N/mm².

Члан 66.

На извозним постројењима са бубњевима и бобинама ужад морају бити толико дуга да и последице последњег одсијецања узорка за испитивање на бубњу или бобини остану најмање још два намотаја када се извозна посуда налази на најдубљем мјесту у окну, односно ако су у питању металне облоге, онда најмање три намотаја.

Члан 67.

(1) Ради заштите ужета од корозије и претјераног трошења (хабања) услед трења и ради заштите језгара ужета од трљања, извозна ужад морају се добро подмазати приликом израде и редовно мазати током експлоатације да би мазиво потпуно продрло у уже и покрило површину ужета тако да влага, односно течне и гасовите материје не могу продријети у уже или непосредно дјеловати на његову површину.

(2) У извозним Коепе постројењима спољашње (површинско) мазање ужета не смије знатније смањити трење између ужета и погонског котура, због чега би дошло до клизања ужета по жлијебу котура.

(3) Највећи укупни садржај мазива у односу на масу сувог влакнастог језгара не смије бити већи од 35%.

(4) Мазиво за натапање влакнастог језгара и за подмазивање струкова извозног ужета не смије садржавати киселине, лужине или соли топлјиве у води које би могле допринијети корозији челичних жица.

(5) Карактеристике мазива из става 4. овог члана морају одговарати важећем стандарду за мазива.

Члан 68.

(1) За свако уже мора се издати спецификација о конструкционим и технолошким својствима ужета.

(2) Спецификација из става 1. овог члана мора садржавати опис ужета с подацима о његовој конструкцији, плетењу, квалитету употребљеног материјала, резултатима испитивања затезне и савојне чврстоће жице, димензијама, маси и носивости ужета, као и податке о квалитету мазива које се употребљава за то уже.

(3) За свако уже мора се посједовати извјештај о његовом испитивању.

Члан 69.

(1) Фактор сигурности ужета је однос носивости ужета према статичком оптерећењу.

(2) За извозна постројења са више извозних ужади укупно оптерећење равномјерно се дијели на сву извозну ужад.

(3) Свако извозно уже мора имати фактор сигурности (S) који, осим статичког оптерећења, зависи и од дубине извоза и рачуна се према следећем обрасцу:

а) за превоз људи $S \geq 9,5$ је 0,001 Н' и

б) за превоз материјала $S \geq 7,2$ је 0,0005 Н',

при томе је Н' удаљеност између осовине ужетног котура и најнижег положаја извозне посуде или противтега у окну, у метрима.

(4) Ако се извозно постројење користи и за превоз људи и за превоз материјала, усваја се фактор сигурности који одговара већој носивости ужета.

Члан 70.

(1) Приликом израчунавања фактора сигурности ужета којим се превозе људи, највеће дозвољено статичко оптерећење обухвата тежину:

а) извозног ужета од ужетног котура до посуде, кад се посуда налази на најдубљем мјесту у окну,

б) извозне посуде са спојним прибором, ланцима и вратима и

в) највећег дозвољеног броја људи који се у посуду смије возити, при чему се узима да маса једног човјека износи 75 kg.

(2) Приликом израчунавања фактора сигурности ужета којим се превози материјал, за прорачун се узима тежина извозног ужета као у ставу 1. тачка а) овог члана, тежина посуде као у ставу 1. тачка б) овог члана, а умјесто тежине људи из става 1. тачка в) овог члана узима се највећа тежина материјала у извозној посуду, односно ако се превоз врши кошевима, највећа тежина материјала и тежина празних вагонета.

(3) Ако се приликом превоза људи и материјала примјењује доње уже веће тежине по јединици дужине, за прорачун се, умјесто тежине носећег ужета, мора узети тежина доњег ужета у дужини до највишег положаја извозне посуде на одвозишту до повратних котурова - ваљака на дну окна.

Члан 71.

(1) Од сваког новог ужета мора да се одсијече комад дужине 2 m, који служи за утврђивање почетних особина ужета.

(2) Одсјечени комад се тачно обилежи, добро заштити и на сувом мјесту чува мјесец дана дуже него што је уже у употреби.

(3) Ако се испитано ново уже не употријеби (монтира) у року од шест мјесеци, прије монтирања ужета мора се одсјећи комад дужине најмање 1 m и поново испитати:

а) свака поједина жица ужета, затезањем (затезном силом), машином за кидање све док се не прекине и

б) свака поједина округла носећа жица ужета, обостраним савијањем апаратом за савијање све док не пукне.

(4) Испитивање из става 3. овог члана мора се вршити на начин предвиђен одговарајућим стандардима.

(5) О сваком извршеном испитивању ужета мора се сачинити извјештај о резултатима испитивања на обрасцу извјештаја о периодичном испитивању ужади за извозна постројења у рударству, који се налази у Прилогу овог правилника и чини његов саставни дио.

Члан 72.

Носивост ужета израчунава се сабирањем вриједности носивости свих појединих носећих жица из пробног комада, чије се вриједности чврстоће налазе у границама наведеним у чл. 62. и 63. овог правилника и које су издржале прописани број обостраних савијања.

Члан 73.

(1) Монтирање, нарочито причвршћивање ужета за бубањ или бобину и за извозне посуде може обављати само посебно обучено лице.

(2) Прије првог превоза људи са монтираним новим ужетом мора се обавити пробна вожња у непрекидном трајању од најмање три часа са постепеним повећавањем оптерећења посуде до највећег нормалног оптерећења.

(3) Послије завршетка пробне вожње, уже се мора детаљно прегледати при брзини вожње до 1 m/s, као и сви спојни елементи у стању мировања.

(4) Вијци на спојницама (стегаљкама) морају се притегнути моментним кључем, зависно од пречника вијка и дозвољеног напона у вијку.

(5) Притезање вијака мора се поновити послјије 24 часа вожње, послјије седам дана вожње, као и послјије 30 дана вожње.

(6) Пробна вожња из става 2. овог члана мора се извршити и послјије оправке, обнове или отварања било којег спојног прибора.

(7) У књигу о превозу људи мора се уписати кад је и под чијим надзором ново уже монтирано, односно оправљено, обновљено или отворено дио спојног прибора, на који начин и за које је вријеме обављена пробна вожња, као и шта је при томе запажено.

(8) Прије монтирања новог ужета морају се прегледати уређаји за намотавање ужета (бубањ, бобина, облога и жлијебови) и ужетни котурови, а њихове евентуалне неисправности отклонити и поправити.

Члан 74.

(1) У изузетним случајевима, може се дозволити преокретање извозног ужета ако тиме није угрожена сигурност и ако то одређене околности захтијевају.

(2) Под преокретањем ужета, у смислу овог правилника, подразумеје се промјена крајева ужета тако да се крај који је био причвршћен за извозну посуду или противтег послјије преокретања причврсти за бубањ или бобину.

(3) Одредбе члана 73. овог правилника примјењују се и при преокретању и премјештању ужета.

Члан 75.

(1) Доње уже (уже за изравнање статичког момента) употребљава се за извозна постројења Коепе система, а за извозна постројења са бубњевима - само ако је на крају нормалне вожње статички моменат једнак нули или негативан.

(2) Доње уже може бити састављено из два комада и као доње уже могу се употријебити и извозна употребљавана, али добро очувана округла ужад, осим истосмјерно плетених.

(3) Ужад се спајају са извозним посудама помоћу спојног прибора са ваљкастим лежајевима, који дозвољава ротацију.

(4) За доње уже се, по правилу, употребљавају пљосната ужад која се не увијају, која су добро савитљива и на одговарајући начин заштићена од корозије, а могу се употребљавати и пљосната ужад пресвучена одговарајућим заштитним омотом (од гуме или пластичних материјала).

(5) Доње уже вјеша се и води преко затезног ваљка који се креће у вертикалном смјеру тако да се избјегне настајање петље и да се у ужету и спојевима с посудама спријечи опасно напрезање.

(6) Затезни повратни ваљак на дну окна мора се монтирати тако да уже не долази у додир с водом која се скупља на дну окна.

(7) У слободној дубини окна умјесто повратног ваљка могу се изузетно уградити дрвене облице, али тако да не изазивају напрезање доњег ужета у случају претјеривања коша.

(8) Доње уже мора имати најмање шестоструку сигурност у односу на сопствену тежину, а спојни прибор доњег ужета са извозним посудама мора имати исту сигурност као и спојни прибор посуде са извозним ужетом.

Члан 76.

(1) Прије монтирања доњег ужета утврђује се затезна чврстоћа свих жица.

(2) Затезна чврстоћа појединачних жица доњег ужета не смије бити већа од затезне чврстоће жица извозног ужета.

(3) За жице доњег ужета узима се материјал затезне чврстоће од 1275 N/mm² до 1570 N/mm².

Члан 77.

(1) Округла извозна ужад смију се, по правилу, употребљавати за превоз људи двије године, а пљосната извозна ужад једну годину.

(2) Ако се округла извозна ужад употребљавају само за превоз материјала, могу се користити највише три године, под условом да испуњавају све друге захтјеве сигурности.

(3) У вријеме коришћења ужета урачунава се и вријеме мировања извозног постројења.

(4) Ново неупотребљавано обично доње уже смије се употребљавати највише три године.

(5) У окнима са излазном ваздушном струјом и мокрим окнима рок из става 4. овог члана може се смањити.

(6) Ако се користе употребљавана ужад као доња, у вријеме њиховог коришћења урачунава се и вријеме за које је уже раније било у употреби.

(7) Пљосната доња ужад пресвучена заштитним гуменим или пластичним плаштом могу се употребљавати до шест година.

(8) Ради евентуалног продужења или скраћења времена коришћења ужета, уже се мора детаљно прегледати и испитати.

(9) За извозна ужад на систему Коепе рок употребе из става 1. овог члана може се продужити највише до шест мјесеци уз претходна испитивања на основу којих се може утврдити да уже испуњава све услове у погледу сигурности.

(10) Испитивање из става 9. овог члана може се вршити помоћу дефектоскопа.

(11) У случају сумње у сигурност ужета, уже се мора прегледати визуелно, не само површина, него и унутрашњост ужета (корозија, механичка истрошеност, прекинуте жице, стање влакнастог ужета и друго).

(12) Уже се може прегледати и помоћу дефектоскопа по читавој дужини, нарочито кад има већи пречник.

Члан 78.

(1) Прво испитивање округлог извозног ужета мора се обавити у року од једне године од дана његовог монтирања, а даља испитивања морају се обављати сваких шест мјесеци.

(2) Ради испитивања, комад ужета дужине најмање 2 m одсијече се непосредно изнад највише стезалке ужетне копче, односно изнад ужетне клинасте спојке.

(3) Најмање 1 m горњег краја одсјеченог комада испита се у погледу носивости, а остали дио се свестрано прегледа.

(4) Прво испитивање извозног пљоснатог ужета на начин из става 1. овог члана мора се обавити у року од осам мјесеци од дана монтирања ужета, а друго испитивање у року од једне године од дана његовог монтирања, ако се захтијева продужење рока употребе.

(5) Испитивања из става 3. овог члана односе се на ужад за извозна постројења с бубњевима и бобинама.

(6) Свака жица одсјеченог дијела ужета мора се испитати затезањем и обостраним савијањем и на основу добијених резултата, у складу са чланом 72. овог правилника, израчунава се носивост ужета.

(7) Извозна ужад на извозним постројењима Коепе морају се испитати најмање једном годишње снимањем ужета по читавој дужини апаратима без резања.

(8) Резултати извршеног испитивања морају се уписати у књигу о прегледу ужета.

Члан 79.

Ако се округла извозна ужад употребљавају дуже од двије године, а највише три године за превоз материјала, а пљосната извозна ужад дуже од једне године, последије истека тог рока одсијецање ужета и испитивање одсјечених комада, као и снимање ужади Коепе система апаратима за резање.

Члан 80.

(1) У неповољним случајевима могу се одредити и краћи рокови из чл. 78. и 79. овог правилника за одсијецање ужета и испитивање одсјечених комада, као и снимање ужади Коепе система апаратима за резање.

(2) Сваких шест мјесеци морају се отворити стезалке изнад спојне везе и прегледати уже на тим мјестима.

(3) Преглед и снимање ужади мора обављати лице које је за то посебно оспособљено.

Члан 81.

(1) Извозно уже мора се замијенити новим, без обзира на вријеме његовог коришћења ако се при прегледу ужета

или испитивањем одсјеченог комада утврди да је на дужини од шест завојака (корака) истосмјерно плетеног ужета, односно на дужини од пет завојака (корака) унакрсно плетеног ужета носивост ужета ослабила због прекида жица, корозије, истрошености и олабављености, тако да уже нема више прописани фактор сигурности или ако се због јаке истрошености (хабања) првобитни пречник ужета смањи за 10% или више.

(2) Уже се мора замијенити новим ако се утврди брзо повећање броја прекинутих жица, нагло и јако истезање ужета и попуштање лемљених жица, као и ако се појави неки други знак који указује на опасност.

Члан 82.

(1) Стезалке ужета морају се одмах замијенити (обновити) чим се на њима запази квар који би могао смањити сигурност спојне везе извозне посуде са ужетом.

(2) Стезалке из става 1. овог члана не смију се употребљавати више од десет година.

Члан 83.

(1) Извозно постројење мора имати уређаје који омогућавају сталну и поуздану звучну сигнализацију између навозишта, одвозишта и просторије извозне машине.

(2) Извозна постројења морају, осим звучних сигналних уређаја, имати и оптичке сигналне уређаје.

(3) Нова извозна постројења морају имати и уређај за давање повратног сигнала (репетицију сигнала).

(4) За извозне кошеве са двије или више етаже, као људи истовремено улазе у све етаже са различитих подишта или из њих излазе, мора се предвидјети посебна сигнализација од навозача, односно одвозача (одговорног сигнализисте) на навозишту, односно одвозишту.

(5) За окна са два извозна постројења звучни сигнали једног и другог извозног постројења морају се јасно разликовати по звуку.

(6) Сигнални уређаји морају бити изведени тако да није могуће случајно давање сигнала, као и да машиниста извозне машине јасно прима извршне сигнале које даје одвозач последије примљеног пријавног сигнала, да није могуће истовремено сигнализација са два или више навозишта, односно одвозишта и да није могуће случајно давање сигнала.

(7) Кад су навозач и одвозач дали сваки свој сигнал, извршне сигнале може аутоматски давати посебно уграђени посреднички сигнални уређај који се смије употребљавати само при превозу материјала.

(8) Код аутоматског програмираног управљања при војњи људи за давање извршног сигнала може се користити посебан уређај који је саставни дио тог програмираног система управљања извозном машином.

(9) Сваки сигнал мора се јасно чути на мјесту којем је упућен, односно намијењен и на мјесту одакле се даје.

Члан 84.

(1) Извозна постројења, поред сигналних уређаја из члана 83. ст. 1. и 2. овог правилника, морају имати и сигнални уређај за директно давање сигнала "СТОЈ" машинисти извозне машине (независно).

(2) Директни сигнал даје навозач ако примијети да извршни сигнал не одговара датом сигналу.

(3) Директни сигнал може, по потреби, служити и за давање сигнала за узбуну.

Члан 85.

(1) Приликом извођења радова у окну и ревизији окна и његове опреме, машиниста извозне машине мора имати непосредну везу са извозном посудом и одвозиштем, односно навозиштем.

(2) Машинисти извозне машине мора бити омогућено непосредно сигнализација из сваке етаже коша, а сигнали се морају разликовати од других сигнала, а морају се чути и на одвозишту.

(3) Сигнални уређај мора бити изведен тако да се сигнали из извозне посуде у окну јасно и разговјетно чују и поред шума и буке других уређаја.

(4) Звучни сигнали из окна морају се по јачини и висини звука јасно разликовати од других сигнала и, по потреби, допунити и оптичким сигнаlima, а ако се звучни сигнали не разликују, мора се блокирати давање свих осталих сигнала.

(5) Сигнални уређај у окну за ревизију и извођење радова у окну није обавезан ако између људи у извозној посуду и машинисте извозне машине постоји телефонска или радио-веза.

Члан 86.

(1) Сва навозишта, одвозишта и просторије извозне машине морају бити међусобно повезани телефоном или другим одговарајућим уређајем који омогућава непосредно усмено споразумијевање.

(2) Машинисти извозне машине мора бити омогућено да се са сваког мјеста може служити телефоном, односно другим уређајем.

Члан 87.

Свако извозно постројење за превоз људи и материјала мора имати сљедеће резервне дијелове:

- а) ужетни котур за сваки тип конструкције,
- б) извозни кош или скип,
- в) резервни противтег у систему са противтегом,
- г) комплетан спојни прибор коша или скипа са извозним ужетом,
- д) комплетан спојни прибор извозне посуде, са доњим ужетом ако је оно у употреби,
- ђ) извозно уже за сваку извозну машину, а за извозно постројење са доњим ужетом - доње уже,
- е) два резервна ужета за извозна постројења са више ужади,
- ж) довољан број резервних дијелова за механичку и електричну опрему који се брзо троше или који се не могу набавити за кратко вријеме,
- з) региструјући папир и
- и) резервни програм који одговара постојећем програму, код извозних постројења са програмираним управљањем.

Члан 88.

(1) Резервни уређаји и дијелови морају бити прикладно смјештени и ускладиштени у сувим просторијама и посебно заштићени од корозије.

(2) Сви резервни уређаји и дијелови морају се повремено контролисати и правилно одржавати да би били спремни за употребу.

(3) Резервна ужад, по правилу, морају бити намотана на бубањ на начин који одреди испоручилац ужета и добро конзервисана, а влакнасто језгро ужета мора бити добро натопљено одговарајућим мазивом и чувано у сувом и заштићеном простору.

(4) Резервна ужад морају се сваких шест мјесеци премотавати, тако да унутрашњи дио намотаја дође споља, при томе се уже мора прегледати и премазати одговарајућим средством за конзервацију.

Члан 89.

Ако у близини постоји више окана која имају извозна постројења са једнаким извозним уређајима, сва окна могу имати у заједничкој резерви одговарајући број уређаја и дијелова из члана 87. овог правилника.

Члан 90.

(1) Под аутоматским управљањем извозном машином, у смислу овог правилника, подразумијева се рад, односно дјеловање извозне машине по унапријед тврђеном програму.

(2) Програм за аутоматско управљање мора бити поуздан и документован.

(3) Свака извозна машина са аутоматским управљањем мора имати и могућност ручног управљања.

Члан 91.

Елементи аутоматског управљања морају се тако извести да њихов квар или сметње не утичу на дјеловање сигурносних уређаја.

Члан 92.

(1) Укључивање аутоматског управљања могуће је само ако:

- а) машина мирује,
- б) су извозне посуде у одређеним положајима,
- в) је активирана маневарска кочница и
- г) се управљачка ручица налази у нултом положају.

(2) Послије укључивања на аутоматско управљање мора бити блокирано дејство управљачке ручице и ручице маневарске кочнице и морају бити избрисани сви претходни налози.

Члан 93.

(1) Прекидач за укључивање појединих врста погона мора се налазити у згради извозне машине и мора бити заштићен тако да га неовлашћена лица не могу користити (нпр. прекидач са кључем) и сваки пут је могуће избрати само једну врсту погона којој припада одређени начин сигнализације.

(2) Изабрана врста погона мора бити одговарајуће приказана.

Члан 94.

Ако за вријеме аутоматског управљања дође до квара или сметње која не утиче на сигурност рада извозне машине, започети радни циклус може се завршити, а послије тога мора бити онемогућен даљи аутоматски рад машине.

Члан 95.

Аутоматско управљање мора се само искључити ако дође до дјеловања сигурносне кочнице.

Члан 96.

(1) Прекидач за блокаду извозне машине код аутоматског управљања мора се поставити у зграду извозне машине и на свим етажама, односно навозиштима и одвозиштима.

(2) Активирање уређаја из става 1. овог члана мора довести до заустављања машине, дејствовања маневарске кочнице и одговарајуће сигнализације.

Члан 97.

Елементи који контролишу погонска стања морају се извести поуздано са могућношћу контроле свих склопова и уређаја, који у случају кварова или сметњи не проузрокују опасна погонска стања.

Члан 98.

(1) Сигурност и контролни уређаји, с обзиром на захтјеве, морају активирати сигурносну или маневарску кочницу и зауставити машину или спријечити почетак новог превоза.

(2) Осим начина прописаних у члану 41. овог правилника, сигурносна кочница мора дејствовати и у сљедећим случајевима:

- а) ако није реализован управљачки импулс за откочивање или активирање маневарске кочнице,
- б) ако управљачка ручица послије укључивања на аутоматски режим рада остане у дејству,
- в) ако падне један од управљачких напона и
- г) ако се маневарска кочница откочи послије блокирања превоза.

(3) Маневарска кочница се мора активирати:

а) ако се на одвозишту или навозишту са којег је почела вожња отворе врата на окну или ако су спуштени прикључни мостићи,

б) ако се за вријеме вожње или после извршеног сигнала отворе врата окна на навозишту или одвозишту или падну прикључни мостићи,

в) ако је активиран сигнал за заустављање у случају нужде,

г) ако се погонска машина покрене у супротном смјеру од изабраног смјера вожње и

д) ако погонски бубањ и ужетњача имају различите брзине.

(4) Превоз мора бити блокиран и у сљедећим случајевима:

а) ако су на одвозишту са којег почиње превоз врата отворена или су спуштени прикључни мостићи,

б) ако дође до принудног заустављања,

в) ако се при укључивању на одређени режим рада одговарајући давачи нису правилно укључили,

г) ако дође до кратког споја у сигналном, управљачком или другом сигурносном кругу,

д) ако су облоге кочионих механизма прекомјерно истрошене и

ђ) ако је дошло до прекорачења температуре на погонској машини.

III - ПРЕГЛЕД И ОДРЖАВАЊЕ ИЗВОЗНИХ ПОСТРОЈЕЊА

Члан 99.

(1) Сваког радног дана морају се из извозних посуда или са крова посуде при брзини вожње од 0,5 до 1 m/s прегледати извозна одјељења окна (укључујући и одјељење за сервисни лифт), а нарочито вођица, носачи вођица, спојеви вођица и носача вођица, међусобне везе појединих вођица, површина зида, односно подграда окна, преграда према одјељењу за пролаз људи окном, опрема и уређаји на навозиштима и одвозиштима и нарочито прикључни мостови.

(2) Вријеме обављања свакодневног прегледа окна и његове опреме регулише се техничким упутством.

(3) Сваког мјесеца мора се брижљиво прегледати одјељење за пролаз људи окном и утврдити да ли се кроз одјељење може несметано пролазити.

(4) Одјељење за пролаз људи мора се повремено чистити, а запажени недостаци морају се одмах отклањати.

(5) Сваког тромјесечја морају се пажљиво прегледати:

а) површина зида, односно подграда окна,

б) цјелокупна опрема окна, укључујући и слободну дубину окна и

в) енергетске и друге инсталације у окну (каблови, цјевоводи, арматуре и друго), нарочито да ли су добро учвршћене.

(6) Ако се окно и његова опрема прегледају са крова извозне посуде, људи који тај преглед врше морају бити везани сигурносним појасевима за извозно уже или на други начин осигурани против пада у окно и заштићени кровом од евентуалног пада предмета у окно.

(7) Ако кров извозне посуде има нагиб већи од 6°, на кров се мора поставити посебан под ради отклањања, односно ублажавања нагиба.

Члан 100.

(1) Сваког радног дана морају се визуелно прегледати ужетни котурови, њихове осовине, лежишта и заштитна корита и испитати исправност граничних прекидача.

(2) Једном у седам дана преглед из става 1. овог члана мора се обављати пажљивије и прецизније и при томе се морају прегледати и задебљане вођице и њихово учвршћење и провјерити да ли прихватне полуге у торњу правилно дејствују.

(3) Сваких шест мјесеци мора се темељно прегледати комплетна конструкција извозног торња и свих уређаја на торњу, а нарочито испитати стање свих спојева и стање заштитног антикорозивног премаза.

(4) При прегледу из става 3. овог члана, помоћу оригиналног шаблона, мора се утврдити истрошеност вијенца (жлијеба ужетних котурова), евентуалне оштре ивице у жлијебу ужетног котура морају се отклонити, а ако је то немогуће, ужетни котур мора се замијенити резервним.

(5) Прије постављања новог ужета, конструкција торња и свих уређаја у торњу мора бити прегледана на начин прописан у ставу 4. овог члана.

(6) После сваког опасног преоптерећења (послије насилног прекида ужета или заглављивања извозних посуда у задебљаним вођицама, односно пада посуде на прихватне полуге) мора се извршити комплетан преглед торња и његових уређаја, а по потреби и снимање спојева и појединих елемената.

Члан 101.

(1) Сваког радног дана морају се визуелно прегледати извозна машина и њени уређаји и сигурносни уређаји, а нарочито:

а) погонски агрегати (мотори) извозне машине,

б) бубњеви (бобине, погонски Коепе котурови), њихове особине, спојнице осовина, причвршћење слободног бубња или бобине и причвршћење ужета за бубањ или бобину,

в) кочице и кочиони механизам,

г) регулатор вожње, показивач дубине, тахометар, тахограф и гранични прекидачи,

д) сигнални уређаји и уређаји за усмено споразумијевање у просторији извозне машине,

ђ) спојнице и приступачни (доступни) елементи за спајање, нарочито да ли су добро притегнути и обезбијеђени и

е) покретни дијелови извозне машине и њени уређаји и сигурносни уређаји, нарочито да ли су добро спојени и правилно подмазани.

(2) Једном у седам дана мора се прегледати комплетна електрична опрема извозне машине и испитати исправност њеног функционисања.

(3) Сваких шест мјесеци мора се прегледати и провјерити исправност функционисања извозне машине, а нарочито:

а) кочица извозне машине,

б) регулатора вожње,

в) показивача дубине, тахометра и тахографа,

г) граничних прекидача,

д) сигналних уређаја за усмено споразумијевање и

ђ) уређаја за аутоматско управљање.

(4) Сваке године морају се детаљно прегледати извозна машина и њени уређаји и сигурносни уређаји и мора се провјерити њихова функционалност.

(5) Ако се годишњи преглед врши на дан шестомјесечног прегледа из става 3. овог члана, шестомјесечни преглед у том случају не треба да се врши.

(6) Резултати извршених прегледа морају се уписати у књигу о превозу људи.

(7) О шестомјесечном годишњем и петогодишњем прегледу и испитивању саставља се извјештај о испитивању.

Члан 102.

(1) По одсијецању извозног ужета за анализу, као и при премјештању извозне посуде, морају се правилно регулисати сви сигурносни уређаји.

(2) Прије почетка редовног превоза људи и при премјештању посуда мора се извршити најмање десет пробних вожњи под нормалним оптерећењем.

Члан 103.

Ако се на извозној машини и њеним уређајима и сигурносним уређајима запазе недостаци и кварови или се поја-

ви сумња да нису исправни, квар се мора одмах пријавити одговорном лицу погона и рад се обуставља док се извозно постројење не доведе у исправно стање.

Члан 104.

(1) Сваког радног дана морају се детаљно прегледати извозне посуде, а нарочито дио посуде који се спаја са спојним прибором и при томе се мора утврдити њихово стање, односно постојање било каквих недостатака.

(2) Најмање једанпут током шест седмица извозне посуде морају се свестрано и детаљно прегледати и при том прегледу мора се утврдити физичка истрошеност елемената извозне посуде, стање спојних елемената и спојева, појава било каквих деформација, стања антикорозивне заштите и појава корозије, а нарочито се морају пажљиво прегледати заварени, заковани, односно вијцима остварени спојеви и сви покретни дијелови.

(3) Најмање једанпут у двије године, а према стању извозне посуде и чешће, мора се извршити испитивање стања спојних мјеста помоћу метода без резања материјала.

Члан 105.

(1) Ако су уграђене, хваталке извозних посуда морају се одмах по уградњи или измјени појединих дијелова испитати, и то нормално оптерећене (пуне) извозне посуде при превозу материјала слободним падом из положаја мировања, а празне извозне посуде пробним вожњама при највећим дозвољеним параметрима вожње.

(2) Сваког радног дана, при прегледу извозне посуде, морају се провјерити саставни дијелови хваталки, нарочито да нису оштећени и да ли су хваталке добро подмазане и при том прегледу зупци (ножеви) хваталки морају се очистити од евентуалне нечистоће.

(3) Једном у седам дана мора се провјерити да ли опруге хваталки правилно раде кад уже није затегнуто.

(4) Сваких шест седмица морају се при прегледу извозне посуде, у складу са чланом 104. овог правилника, прегледати хваталке и испитати дејство опруга.

(5) Опруге хваталки морају се испитати најмање једном годишње.

(6) Ако се при прегледима одређеним у ст. 2. до 4. овог члана утврде неправилности у њиховом функционисању, испитивање се мора спровести одмах по утврђивању неправилности.

(7) Ако се при испитивању утврди да се сила опруге смањила од 60% на 50% тежине празне посуде или да се слободна висина опруге смањила за више од 10% почетне висине, опруге се морају замијенити.

Члан 106.

(1) Сваког радног дана током мировања извозне посуде мора се прегледати да ли су сви спојни дијелови у спојном прибору у исправном стању и правилно спојени.

(2) Дијелови спојног прибора се сваких шест мјесеци морају демонтирати и очистити и мора се измјерити њихова физичка истрошеност, а спољне површине се, ради утврђивања деформација и напуклина, морају прегледати под лупом и испитати помоћу звука ударом.

(3) Дијелови спојног прибора морају се испитати једном од метода без разарања материјала, и то сваке двије године током употребе, а резултати тог испитивања морају се унијети у књигу о превозу људи.

Члан 107.

(1) Ако се при прегледима и испитивањима спојног прибора утврди да су неки дијелови истрошени толико да им је првобитни пресјек мањи за 10% или ако се открију други недостаци, ти дијелови морају се замијенити одговарајућим новим дијеловима.

(2) За преглед и одржавање спојног прибора противтега са ужетом и посуда са доњим ужетом важе одредбе овог правилника које се односе на спојни прибор са извозним ужетом.

(3) Дијелови спојног прибора се послје десетогодишње употребе морају замијенити новим.

Члан 108.

(1) Сваког радног дана, најмање једном, прије почетка превоза људи из прве смјене, морају се по читавој дужини прегледати извозна ужад и њихове везе са посудом да би се утврдили стање ужета, број прекинутих жица, степен истрошености спојних жица, корозија и други недостаци.

(2) Преглед из става 1. овог члана врши се при максималној брзини вожње од 1 m/s.

(3) Једном седмично морају се прегледати ужад и његове везе са посудом по читавој дужини и том приликом утврдити број прекинутих жица и њихов положај, подмазаност ужета, стање ужета и његовог срцоликог дијела везе ужета са посудама, причвршћивање ужета за бубње и истрошеност ужета и друга оштећења.

(4) Једном у шест седмица мора се извршити детаљан преглед извозних ужади по читавој дужини и њихових веза са посудом, пошто се претходно ужад очисте од мазива и том приликом се мора детаљно утврдити стање корозије ужета, стање влакнастог језгра ужета, као и истрошеност ужета, а нарочито његових спојних жица.

(5) Преглед из става 4. овог члана врши се у стању мировања и при брзини вожње од 0,5 m/s.

(6) На начин из става 3. овог члана морају се у стању мировања прегледати: ужад, везе ужета са посудама, причвршћење ужета за бубње или бобине и дијелови ужета који се највише троше, а нарочито дијелови на којима се појављује прекид жица, односно на којима се показују изразита оштећења.

(7) Положај прекинутих жица уписује се у одговарајући дијаграм, а преглед се врши при максималној брзини вожње од 0,5 m/s.

(8) Прегледи ужади обављају се при одговарајућем освјетљењу.

(9) Ужад се морају редовно подмазивати одговарајућим средствима за подмазивање.

Члан 109.

Преглед ужади прописан у члану 108. ст. 1, 3. и 4. овог правилника мора се извршити послје мировања погона извозног постројења дужег од три мјесеца.

Члан 110.

(1) Ужад, спојни прибор и везе ужади са посудом морају се прегледати послје сваког заустављања извозне машине помоћу сигурносне кочнице, и то на начин предвиђен за свакодневни преглед прописан у члану 108. став 1. овог правилника.

(2) Ако се преглед ужади врши да би се утврдила могућност продужења рока употребе ужета и ако постоји сумња у сигурност ужета, преглед се врши по читавој дужини методама дефектоскопије.

(3) При вршењу прегледа из става 2. овог члана мора се на одговарајући начин утврдити стање унутрашњости самог ужета (корозија, хабање, стање влакнастог језгра ужета и друга оштећења).

Члан 111.

Одредбе чл. 108, 109. и 110. овог правилника односе се и на преглед и одржавање ужета противтега, а сходно се примјењују и на прегледе и одржавање доњег ужета и његове везе са посудом.

Члан 112.

(1) Сигнални уређаји и уређаји за усмено споразумјевање на свим мјестима одакле се сигнали дају морају се испитати сваког радног дана.

(2) Уређаји из става 1. овог члана морају се детаљно прегледати и испитати једном у седам дана.

(3) Сви сигнални уређаји за усмено споразумјевање морају се прегледати и испитати сваких шест мјесеци.

(4) Резултати шестомјесечног прегледа морају се уписати у контролну књигу о превозу људи.

Члан 113.

(1) Вријеме извршених прегледа, као и налази и извјештаји о извршеним прегледима из чл. 99. до 108. и члана 112. овог правилника, морају се уписати у одговарајуће књиге.

(2) У књиге из става 1. овог члана морају се уписати сви запажени недостаци и мјере предузете за њихово отклањање, односно извршене оправке.

(3) У контролне књиге о превозу људи и у књигу о прегледима ужади морају се уписати и сваки извршени преглед и вријеме извршеног прегледа.

Члан 114.

Ради вршења прописаних прегледа и испитивања и одржавања извозног постројења, сигурносних и сигналних уређаја и ужади за превоз људи, као и ради вршења правилне контроле над њиховим спровођењем, издају се одговарајућа упутства.

Члан 115.

За преглед и одржавање сервисног лифта сходно важе одредбе о превозу људи и материјала извозним посудама прописане овим правилником.

Члан 116.

На одвозишту окна и у просторији извозне машине на видном мјесту морају бити истакнута имена лица задужених да врше прегледе из чл. 99. до 106. овог правилника.

IV - ПРЕВОЗ ЉУДИ И МАТЕРИЈАЛА

Члан 117.

(1) Редован превоз људи врши се на почетку и на крају редовне смјене.

(2) Превоз људи смије почети:

а) кад се заврше све припреме за превоз,

б) кад руковаца извозном машином (машиниста) и навозач обавијести надзорни орган да је све спремно за превоз и да превоз људи може почети и

в) кад одвозач на одвозишту (ушћу окна) да извршни сигнал за почетак превоза људи.

Члан 118.

(1) Радници који раде у скраћеним или продуженим смјенама извозе се из јаме одмах по завршетку радног времена, односно кад стигну на навозишта.

(2) Ако се у одређено вријеме за превоз људи из било којих разлога не могу превозити људи и ако се због тога мора одгодити вријеме превоза, о томе се одмах мора обавијестити особље задужено за редован превоз људи.

Члан 119.

Редован превоз људи смије се вршити само између одвозишта и хоризонта (спратова) одређених у одобрењу за превоз људи.

Члан 120.

За вријеме редовног превоза не смију се истовремено превозити људи у истој посуди на више хоризоната или са више хоризоната.

Члан 121.

Број људи који се превозе посудом не смије бити већи од броја назначеног у одобрењу за превоз људи и материјала.

Члан 122.

(1) За вријеме превоза окном лица која се превозе морају се придржавати прописаних упутстава и упозорења издатих од одвозача, односно навозача и надзорних лица.

(2) У посуди људи морају стајати мирно са нешто савијеним кољенима и придржавати се за држаче.

(3) Ако се у јами употребљавају свјетилке с отвореним пламеном, оне се морају довољно високо објесити или тако високо држати да не би могле доћи у додир са људима у посуди.

(4) Људи у посуди смију понијети са собом само алат и предмете одобрене правилима за вршење превоза људи окном.

Члан 123.

(1) За вријеме редовног превоза људи на одвозишту и навозиштима на којима се налазе људи спремни за превоз мора бити присутно по једно за то посебно задужено лице.

(2) Прије него што се приступи превозу људи, лице из става 1. овог члана на навозишту дужно је обавијестити посебно задужено лице на одвозишту, а лице са одвозишта обавијестиће руковаоца извозне машине да је све спремно за превоз.

(3) Лице из става 1. овог члана мора, по потреби, да помаже одвозачу, односно навозачу (сигналисти) да одржава ред и мир за вријеме улаза и излаза људи из посуде, да одлучује о томе који се предмети смију унијети у посуду и да се стара о сигурности при превозу.

Члан 124.

(1) Давање сигнала и друге одговорне послове на одвозишту и навозиштима у вези са превозом људи и материјала могу вршити само за то одређени одвозачи, сигналисти на одвозиштима и навозачи, сигналисти на појединим хоризонтима и етажама са којих се или на које се врши превоз.

(2) За вријеме превоза људи и материјала одвозачи и навозачи морају се налазити на својим мјестима, на одвозишту, односно навозиштима на сваком хоризонту са којег или на који се врши превоз и не смију га напуштати.

(3) При превозу људи, одвозачи, односно навозачи морају нарочито пазити на одржавање прописаног реда при улазу и излазу људи у извозне посуде, одређивати којим ће се редослиједом људи превозити, затварати врата посуде и врата, односно брану према окну, а ако није аутоматска, давати одговарајуће сигнале за превоз и друго.

Члан 125.

Ако на навозишту неког хоризонта нема сигналисте, на такво навозиште смију се превозити само лица којима је то одобрено у упутствима или у наредби о превозу људи.

Члан 126.

(1) Одвозач мора бити на одвозишту све вријеме док се у јами или у окну налазе радници.

(2) Одвозач се не мора налазити на одвозишту ако је обезбијеђено сигурно споразумијевање и пријем сигнала између запослених радника у јами и машинисте извозне машине која служи за превоз људи.

Члан 127.

(1) Током редовног превоза људи, поред машинисте извозне машине, мора бити присутан и помоћник чији је задатак да током редовног превоза људи пажљиво посматра рад извозне машине и њених уређаја, а нарочито сигурносних уређаја да би, по потреби, могао сваког тренутка зауставити рад извозне машине.

(2) Помоћник машинисте извозне машине мора бити оспособљен да рукује извозном машином и да је, по потреби, брзо и на сигуран начин заустави.

(3) У главној књизи о превозу људи и материјала мора бити уписано кад је и на који начин оспособљен помоћник машинисте извозне машине за такав рад.

(4) Одредба става 1. овог члана не односи се на превоз људи машином са аутоматски програмираним управљањем.

(5) Ако се редовни превоз људи обавља машином са аутоматски програмираним управљањем, мора бити присутан машиниста извозне машине, који мора пажљиво пратити рад извозне машине и њених сигнално-сигурносних уређаја.

(6) Ако у просторији извозне машине није присутан машиниста извозне машине, извозна машина мора бити закочена сигурносном кочницом, довод погонске енергије прекинут, а врата просторије извозне машине закључана.

Члан 128.

Машиниста извозне машине смије почети са редовним превозом људи тек након извршеног прегледа извозног постројења према одредбама овог правилника и након што му посебно задужено лице из члана 123. овог правилника најави превоз.

Члан 129.

(1) За свако извозно постројење мора се саставити ред вожње, који садржи:

- а) вријеме редовног превоза људи,
- б) највећу дозвољену брзину превоза људи,
- в) највећи дозвољени број лица која се смију возити у једној посуди (кошу), односно на појединим етажама коша,
- г) предмете које лица која се превозе смију са собом унијети у посуду и поступак са свјетиљкама са отвореним пламеном,
- д) сигнале при превозу људи и објашњења за давање сигнала,
- ђ) која лица се могу превозити мимо времена одређеног за редовни превоз људи,
- е) хоризонте са којих се превоз врши и
- ж) одредбу да врата посуде морају бити затворена.

(2) Ред вожње из става 1. овог члана објављује се у просторији извозне машине, на одвозишту и на свим навозиштима и у прозиваоници јамског погона.

Члан 130.

На одвозишту и навозишту морају се на видном мјесту објавити имена лица која врше надзор и имена одвозача и навозача који су на одвозишту и на навозиштима задужени да рукују превозом људи и одговарају за правилан превоз.

Члан 131.

У прозиваоници јамског погона, у просторији извозне машине и на одвозишту морају бити истакнута правила за вршење превоза људи окном, а нарочито одредбе о дужности и обавези лица која се превозе да се морају придржавати упутстава и упозорења датих од стране за то одређених одвозача, односно навозача надзорних лица, о понашању при редовном превозу лица, о ванредној вожњи људи и поступку при превозу једног лица које само даје сигнале, о возном реду и о забрани руковања извозним уређајима од стране непозваних лица.

Члан 132.

(1) У просторији извозне машине и командног пулта не смије бити смјештен никакав материјал, осим најнеопходнијих резервних дијелова извозне машине.

(2) На улазним вратима просторије из става 1. овог члана мора бити истакнут натпис о забрани уласка незапосленим лицима.

(3) На видном мјесту у просторији из става 1. овог члана, поред других прописаних објава (табла са сигналним знацима за превоз, правила за превоз, ред вожње и друго), морају бити истакнуте:

- а) шема напајања погонском енергијом свих уређаја извозног постројења,
- б) шема извозне машине са размјештајем сигурносних и мјерних уређаја и
- в) шема уређаја за сигнализацију рада извозног постројења с уређајима за усмено споразумијевање и одговарајућим техничким описима.

(4) Ако је извозна машина ван погона и ако није присутан машиниста извозне машине, врата просторије извозне машине и командног пулта морају бити закључана.

Члан 133.

(1) Ако извозна постројења и сигурносни уређаји нису предвиђени за превоз људи, мора се на одвозиштима, навозиштима и у просторији извозне машине истакнути објава којом се забрањује превоз људи у извозној посуди (кошу или скипу).

(2) У случају неопходне потребе коришћења постројења из става 1. овог члана, привредно друштво мора прописати услове и случајеве таквог превоза.

(3) О одобреном ограниченом превозу људи окном морају се обавијестити сви запослени радници у привредном друштву, путем објаве истакнуте на одвозишту, навозишту и у просторији извозне машине.

(4) У објави из става 3. овог члана мора бити означено којим лицима се дозвољава превоз, број лица који се смије превозити у једном кошу или скипу и мјере безбједности које морају бити предузете при таквом превозу.

Члан 134.

Кад извозно постројење или сигурносни уређаји за ограничени превоз више не одговарају прописима или постављеним условима, мора се одмах обуставити ограничени превоз људи окном и о томе обавијестити надлежни инспекцијски орган.

Члан 135.

(1) За вријеме редовног превоза људи није дозвољено у истом окну вршити и превоз материјала.

(2) Одредба става 1. овог члана односи се и на окна са два извозна постројења.

(3) При спуштању људи и материјала са негативним статичким моментом друга посуда која се подиже може се оптеретити само ради повећања сигурности рада.

Члан 136.

(1) Кад извозну машину покреће асинхрони мотор, нарочито у случајевима у којима је брзина превоза људи мања од брзине превоза материјала, посуда која се у другом извозном одјељењу подиже при спуштању људи мора се оптеретити толико да статички момент увијек буде позитиван, односно да асинхрона машина увијек дејствује као мотор.

(2) Ако се људи или материјал спуштају при негативном статичком моменту, мора се о томе претходно обавијестити руковалац извозном машином.

Члан 137.

За извозне машине са погонским кутуром Коепе може се при спуштању људи посуда која се подиже додатно оптеретити ако је празна, ради изравнања статичког оптерећења, односно повећања фактора сигурности проклизавања ужета.

Члан 138.

(1) При превозу људи на посуди морају бити постављена врата.

(2) Превоз људи посудом на коју нису постављена врата дозвољен је само у случају кад то одреди привредно друштво.

Члан 139.

(1) У просторији извозне машине мора бити инсталирано електрично освјетљење.

(2) Освјетљење не смије да омета руковоца извозном машином у раду.

(3) Уређаји за маневрисање, инструменти, извозна машина и показивач дубине морају бити довољно освјетљени.

(4) За освјетљење просторије извозне машине мора бити уграђено и резервно електрично освјетљење, које се аутоматски укључује кад се угаси главно стално електрично освјетљење.

(5) У просторији из става 4. овог члана увијек се морају налазити најмање двије исправне акумулаторске лампе.

Члан 140.

(1) На одвозишту и навозишту мора бити инсталирано стално електрично освјетљење.

(2) Одвозачи и навозачи као резервно освјетљење морају имати упалене свјетилке, осим дању на одвозишту које се налази на површини.

(3) На одвозишту и навозишту око улаза у окно мора се обезбиједити резервно освјетљење.

(4) За вријеме превоза људи извозне посуде се освјетљавају свјетилкама које носе лица која се превозе или помоћу посебних свјетилки са затвореним пламеном.

Члан 141.

(1) На почетку и на крају редовног превоза људи, као и при сваком појединачном превозу људи за вријеме смјене, одвозач и навозач морају најавити руковаоцу извозном машином превоз људи између одређених хоризоната, и то путем телефона или сигнала.

(2) Ако постоји оптичка пријавна сигнализација, она се при сваком превозу људи мора одмах укључити.

(3) Сигнале за превоз људи смије давати само за то одређени одвозач, односно навозач (сигналиста).

(4) У случају опасности, сигнале за превоз људи смије давати и друго лице.

(5) Ако посуда (кош) има више етажа, па на одвозишту или навозишту људи истовремено улазе или излазе са више етажа коша, извршне сигнале за превоз смије давати само за то одређени одвозач, односно навозач.

(6) Одвозач, односно навозач смије дати сигнале за превоз тек пошто од помоћних одвозача, односно навозача појединих етажа буде обавијештен да је све спремно за вожњу.

Члан 142.

(1) Ако лице које намјерава да се превози даје сигнал за превоз људи, мора о томе претходно телефонским путем обавијестити одвозача, а одвозач ће обавијестити машинисту који у том случају смије покренути извозну машину тек након истека 30 секунди од момента кад је примљен сигнал.

(2) При редовном превозу људи, машиниста смије покренути извозну машину тек после пет секунди, а при ванредном превозу људи, после најмање 10 секунди од момента примљеног извршног сигнала.

(3) Ако навозач или одвозач запази да машиниста није правилно схватио сигнал, даће директан сигнал "СТОЈ".

(4) Ако машиниста из било којег разлога не може извршити примљени сигнал непосредно пошто га је примио, мора у таквом случају покренути извозну машину опрезно и лагано.

(5) Ако је протекло дуже вријеме од момента давања сигнала, машиниста мора сачекати да се сигнал понови.

(6) Машиниста мора сачекати да се сигнал понови и ако сигнал није разумио, а нема могућности да се телефонским путем споразумије.

Члан 143.

Навозач, односно одвозач не смије дати сигнал за превоз људи прије него што лица која ће превозити не уђу у посуду, нити прије него што се врата посуде и врата према окну, односно брана, ако није аутоматска, затворе.

Члан 144.

(1) Као извршни сигнали за превоз људи сматрају се они сигнали који се са одвозишта дају машинисти извозне машине, осим сигнала који се дају из извозне посуде и кад на одвозишту нема сигналисте.

(2) Извршне сигнале смије давати само за то одређени одвозач (сигналиста) на одвозишту.

(3) Ако се превоз људи врши са једног хоризонта на други, извршне сигнале даје навозач вишег хоризонта ако на одвозишту нема одвозача.

(4) Главни извршни сигнали су:

а) кратак знак (.), који значи "стој",

б) два кратка знака (..), који значе "горе",

в) три кратка знака (...), који значе "доље",

г) четири кратка знака (....), који значе "полако" и

д) пет кратких знакова (.....), који значе "превоз људи".

(5) На навозиштима, одвозишту и извозној машини морају бити истакнуте табле са сигналима.

Члан 145.

Кад се превоз људи са једног хоризонта заврши, могу се давати сигнали за превоз само са оног навозишта на које је навозач прешао и са којег ће се превоз наставити.

Члан 146.

(1) Ако се окном превозе дугачки предмети који се нормално не могу смјестити у извозну посуду, обавезно се о томе обавјештава машиниста извозне машине.

(2) При превозу дугачких предмета обавезно се смањује брзина превоза.

(3) Одвозачи, односно навозачи прије давања сигнала за превоз морају провјерити да ли су дугачки предмети који се превозе сигурно причвршћени за извозну посуду или у извозној посуди.

Члан 147.

(1) За превоз предмета тежих од нормално дозвољеног оптерећења извозног постројења и уређаја мора се претходним прорачуном - верификацијом провјерити да ли извозни уређаји задовољавају, нарочито у погледу сигурности појединих дијелова и склопова.

(2) Предмети тежи од нормално дозвољеног могу се превозити ако се претходно утврди:

а) да извозно уже или ужад, рачунајући да се терет налази на најнижем положају у окну, има најмање четвороструку сигурност у односу на његову носивост утврђену на основу резултата посљедњег испитивања ужета,

б) да је статичка сигурност дијелова извозне посуде који носе, бубњева, особине бубња и ужетног котура најмање четворострука и статичка сигурност дијелова спојног прибора посуде с ужадима најмање 5,5 пута већа,

в) да је на извозним постројењима са Коепе котуром фактор сигурности против клизања ужета (S) најмање 1,15,

г) да маневарска и сигурносна кочница имају најмање 1,5 пута већа сигурност у односу на разлику статичког оптерећења једне и друге гране ужета, односно ужади и

д) да највећа брзина вожње не износи више од 2 m/s.

(3) При превозу тешких предмета у једној посуди друга извозна посуда мора се оптеретити тако да не дође до прекомјерне преваге.

(4) На извозним постројењима са Коепе котуром притисак ужета у жлијebu котура не смије прелазити притисак дозвољен за материјал жлијеба котура.

(5) Прије и после превоза тешких предмета морају се детаљно прегледати извозна ужад, извозне посуде, спојни прибор извозне посуде и ужади, кочнице, ужетни котурови, бубањ и извозна машина са свим сигурносним уређајима.

(6) Прије настављања превоза мора се направити најмање десет пробних вожњи под номиналним оптерећењем.

Члан 148.

(1) Ако се приликом утовара или истовара дугачких и тешких предмета извозна посуда изузетно мора помјерити највише за своју висину, а да при томе врата на одвозишту или навозишту морају остати отворена, морају се предузети одговарајуће техничке мјере заштите којима ће бити онемогућен приступ незаштићеном отвору (слободном профилу) окна.

(2) После завршеног утовара, односно истовара врата се морају затворити прије покретања машине.

(3) Превоз дугачких и тешких предмета врши се само ручним управљањем извозне машине.

(4) За превоз дугачких и тешких предмета израђује се одговарајуће упутство.

Члан 149.

За свако извозно постројење мора се водити:

- а) збирка списка и техничка документација о извозном постројењу,
- б) главна књига о превозу људи и материјала,
- в) контролне књиге о превозу људи и материјала и
- г) књиге о прегледима, испитивањима и одржавању ужади.

Члан 150.

(1) Збирка списка и техничке документације о извозном постројењу мора се прегледно средити и чувати.

(2) Збирке списка из члана 149. тачка а) овог правилника садрже:

- а) одобрене техничке пројекте за извозно постројење и за пратеће објекте и уређаје,
- б) све касније одобрене измјене техничких пројеката, као што су технички описи, нацрти и прорачуни извозних постројења и сигурносних уређаја и друго,
- в) одобрења за вршење превоза људи и материјала, са свим измјенама и допунама,
- г) по један примјерак упутстава и одговарајућих шема за вршење прегледа, испитивања и одржавања извозног постројења, сигурносних уређаја и уређаја за усмено споразумијевање и извозних ужади, правила за вршење превоза људи и материјала окном и ред вожње,
- д) цртеже појединих дијелова и склопова машинске и електричне опреме извозног постројења са упутствима за монтирање и одржавање, које даје произвођач и
- ђ) податке о геометријској контроли торња и окна.

Члан 151.

Главна књига о превозу људи и материјала из члана 149. тачка б) овог правилника садржи:

- а) основне техничке карактеристике извозног постројења,
- б) одобрење за вршење превоза људи и материјала,
- в) потребна упутства, са свим измјенама и допунама, за вршење прегледа, испитивање и одржавање извозног постројења, сигурносних и сигналних уређаја и уређаја за усмено споразумијевање и извозних ужади,
- г) правила за вршење превоза људи и материјала и ред вожње,
- д) имена лица задужених за превоз људи и материјала и имена лица задужених за одржавање и прегледе извозног постројења, сигурносних и сигналних уређаја и извозних ужади,
- ђ) податке о свим промјенама при превозу људи и материјала, и то у окну и његовим уређајима, на извозном торњу и његовим уређајима, на извозној машини и њеним уређајима, на извозним посудама и хватаљкама, извозним ужадима и спољном прибору, сигналним уређајима и друго,
- е) податке о монтирању, испитивању, преокретању и демонтажу извозних ужади и доњих ужади, као и податке о извршеној пробној вожњи,
- ж) сметње и утврђене недостатке при превозу људи и материјала и
- з) смртне случајеве и појединачне или колективне повреде при превозу људи и материјала.

Члан 152.

(1) Контролне књиге о превозу људи и материјала из члана 149. тачка в) овог правилника су саставни дио главне књиге о превозу људи и материјала и оне служе за уредно вођење евиденције о извршењу свих послова којима су поједина лица задужена при превозу људи и материјала.

(2) Број контролних књига зависи од расподеле и организације послова који се односе на руковање, прегледе,

испитивања и одржавање окна и његове опреме, уређаја, извозног торња и уређаја на торњу, машинске и електричне опреме и уређаја, сигурносних и сигналних уређаја и друго.

(3) У контролне књиге задужена лица морају прегледно и тачно уписати све налазе, уочене недостатке, настале кварове, као и начин и вријеме отклањања недостатака (кварова) уз својеручни потпис.

Члан 153.

У књигу о прегледима, испитивању и одржавању ужади из члана 149. тачка г) овог правилника уносе се основни подаци о извозним и доњим ужадима и њиховом монтирању, прегледу, испитивању и одржавању прије и за вријеме коришћења, а то су:

- а) број атеста и извјештаја о испитивању ужета, као и спецификацију ужета,
- б) препис одобрења за употребу ужади,
- в) датум добављања, монтирања евентуалног премотавања и преокретања, премјештања и демонтажа ужади, као и стање демонтираног ужета и узроци који су проузроковали демонтажу ужади,
- г) датум одсијецања узорака ужади ради испитивања и резултати периодичних испитивања ужади добијени из извјештаја о периодичним испитивањима,
- д) дозвољени максимални број прекинутих жица на одређеној дужини и
- ђ) резултати, односно налази добијени при свакодневним и периодичним прегледима и подмазивањима, односно испитивањима и мјерењима према одредбама овог правилника.

Члан 154.

На слијепа окна примјењују се одредбе овог правилника, с тим што при брзини вожње до 2 m/s у слијепим окнима морају бити испуњени следећи услови:

- а) слободна дубина мора износити најмање 2 m,
- б) пречник ужетног котура и бубња (бобине или погонског Коопе котура) мора бити најмање 40 пута већи од пречника ужета,
- в) извозна ужад и ужад противтега могу се употребљавати највише двије године и
- г) кочне папуче не смију бити од запаљивог материјала.

Члан 155.

(1) Под косим окном, у смислу овог правилника, подразумева се јамска просторија која је опремљена као вертикално окно.

(2) На коса окна примјењују се одредбе овог правилника, с тим што брзина вожње не смије, по правилу, бити већа од 4 m/s при превозу људи и материјала, а при превозу материјала скиповима не смије бити већа од 6 m/s.

(3) При превозу материјала скиповима у косим окнима најмања дужина претјеривања скипа може износити 2,5 m.

(4) Убрзање и успорење при превозу људи не смије бити веће од 0,5 m/s².

(5) При превозу људи косим окнима извозна посуда мора имати уређај којим ће се спријечити исклизнуће са шина и уграђене хватаљке или други ефикасан уређај који ће зауставити извозну посуду у случају прекида извозног ужета.

Члан 156.

При превозу људи и материјала за вријеме дубљења и изградње окна примјењују се одредбе овог правилника.

Члан 157.

(1) Извозна посуда, односно ведро мора бити тако причвршћено за извозно уже да се за вријеме вожње не може откопчати нити изврнути.

(2) На ушћу окна у извозну посуду смије се ући или из ње изаћи само ако су поклопци за пролаз извозних посуда на брани ушћа окна затворени.

(3) Није дозвољен превоз људи извозном посудом заједно са материјалом.

(4) Брзина вожње извозне посуде при превозу људи не смије бити већа од 2 m/s.

(5) Ако се превоз врши без вођице до дубине од 50 m, брзина вожње извозне посуде не смије бити већа од 1 m/s.

Члан 158.

(1) При дубљењу окна преко 50 m дубине морају се уградити вођице за вођење извозне посуде.

(2) Вођице могу бити дрвене, челичне или од челичних ужади.

(3) Вођице морају бити израђене и одржаване тако да извозна посуда мирно клизи по њима, без запињања.

(4) Ако су вођице израђене од челичних ужади, не смију се користити уређаји за хватање (хватаљке) извозне посуде.

Члан 159.

(1) Кад јарам за вођење извозне посуде по вођицама сједне на крај вођице, извозна посуда мора се одвојити од њега и наставити пут до дна окна, односно до радне - вишеће скеле у окну.

(2) Јарам при сједању на крај вођица извозне посуде мора активирати звучни сигнални уређај који треба да буде такав да се јасно чује код извозне машине и на дну окна.

(3) Висина јарма за вођење извозне посуде не смије бити мања од 80% растојања између ужетних вођица по којима клизи.

(4) Клизне површине чаура којима јарам клизи по ужетним вођицама морају бити израђене од бронзе, а њихове ивице на горњем и доњем крају морају бити заобљене.

(5) Нарочито се мора контролисати истрошеност клизних површина да не би дошло до неправилног вођења извозне посуде, односно запињања јарма на ужетним вођицама у току вожње.

(6) За ужетне вођице могу се користити челична ужад затворене и полузатворене конструкције, као и ужад са струковима.

(7) Ужетне вођице морају бити затегнуте тако да се њиховим отклањањем не би угрозила сигурност при вожњи извозне посуде.

(8) Ужетне вођице морају се редовно прегледати, чистити и подмазивати.

(9) Затезање ужади мора износити 10.000 N на 100 m ужета у складу са чланом 13. овог правилника.

Члан 160.

Извозна ужад при дубљењу окна морају имати најмање оспособу сигурност у односу на највеће дозвољено статичко оптерећење при превозу материјала, односно најмање једанаестоструку сигурност при превозу људи.

Члан 161.

(1) При превозу људи и материјала извозним посудама, односно ведрима ушће окна мора бити затворено одговарајућим поклопцима, који се смију отворити само за вријеме пролаза извозне посуде.

(2) Материјал из извозне посуде смије се истресати тек пошто се поклопци на ушћу окна затворе.

(3) Ушће окна, подграда окна, одмаралишта у одјељењу окна за пролаз људи, вођице и носачи вођица и сва опрема у окну морају се одржавати тако да је онемогућен пад предмета или комада материјала с њих у окно.

(4) Извозна посуда смије се напунити материјалом највише до висине 10 cm испод горње ивице, што мора бити обиљежено јасним знаком.

(5) Предмети који се превозе извозном посудом не смију штрчати изван профила извозне посуде.

(6) Ако су предмети дужи од извозне посуде, морају се прије превоза учврстити тако да не могу запети о опрему и подграду окна нити у току превоза могу испасти.

(7) Прије почетка извозне посуде са дна окна или са радне скеле извозна посуда се мора подићи извозном машином да би се њена спољна страна очистила од налијепљеног материјала.

(8) Прије спуштања извозне посуде са ушћа окна, мора одговорити сигнариста одговарајућим сигурним сигнаlima, јавити запосленим лицима на дну окна или у окну да се сигурно склоне из одјељења за превоз.

(9) Лица која раде на дну окна или у окну морају имати обезбијеђен сигуран заклон за вријеме превоза.

(10) Руковалац извозном машином мора зауставити превоз чим извозна посуда дође до 4 m изнад радилишта и смије наставити превоз тек после пријема одговарајућег сигнала.

Члан 162.

(1) При дубљењу окна преко 20 m дубине, по правилу, истовремено се израђује стално или привремено одјељење за пролаз људи да би се увијек могло изаћи са дна окна.

(2) Ако се израђује окно без пролазног одјељења, у складу са чланом 9. овог правилника, морају се примјенити покретне ужетне - челичне љестве.

(3) Ужетне - челичне љестве морају се примјенити у случају из става 1. овог члана ако се при дубљењу окна очекује нагли продор воде и опасних гасова.

(4) Витло за покретање ужетне - челичне љестве мора се напајати из два независна извора погонске енергије и мора бити у сваком моменту способан за рад.

V - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 163.

Ступањем на снагу овог правилника престаје да се примјењује Правилник о техничким нормативима при превозу људи и материјала окнима рудника ("Службени лист СФРЈ", бр. 4/80, 12/85, 35/87 и 51/88).

Члан 164.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 05.01/020-580/14
12. марта 2014. године
Бања Лука

Министар,
Др Жељко Ковачевић, с.р.

Прилог

Извјештај о периодичном испитивању ужади за извозна постројења у рударству

Лабораторија:
Извјештај бр.
Датум:
Корисник ужета:
Захтјев бр. Датум:
Произвођач ужета:
Окно:
Уже (лијево, десно)
Тип извозне машине (са бубњевима, Коеле)
Дубина окна (од најнижег положаја посуде у окну до одвозишта) m
Висина од одвозишта до осе ужетњаче на торњу m
Маса извозне посуде са вратима kg
Маса извозног ужета по метру дужине kg/m
Маса спојног прибора са ланцима kg
Максимално дозвољени број људи у посуду
Максимална маса материјала у посуду kg

Подаци за уже

Датум производње:
Датум уградње (монтаже):
Основни атест: број

Датум претходног испитивања и број извјештаја:
 Тип и конструкција ужета:
 Дужина ужета: m
 Називни пречник ужета (називна мјера за пљоснато уже) mm
 Дужина корака mm
 Називна затезна чврстоћа жица N/mm²
 Збирна прекидна сила ужета kN

Стање површине жице:
 гола, поцинкована
 Дужина узорка ужета m

Појединачно испитивање жица:
 Тип и конструкција
 Број узорака

Ознака слоја	Пречник жице (mm)	Површина пресека жице (mm ²)	Полупреч. (радијус) преврђања (mm)	СТРУК I			СТРУК II			СТРУК III			СТРУК IV			СТРУК V			СТРУК VI			УЖЕ		
				Прекидна сила (N)	Прекидна чврстоћа (N/mm ²)	Број преврђања	Прекидна сила (N)	Прекидна чврстоћа (N/mm ²)	Број преврђања	Прекидна сила (N)	Прекидна чврстоћа (N/mm ²)	Број преврђања	Прекидна сила (N)	Прекидна чврстоћа (N/mm ²)	Број преврђања	Прекидна сила (N)	Прекидна чврстоћа (N/mm ²)	Број преврђања	Прекидна сила (N)	Прекидна чврстоћа (N/mm ²)	Број преврђања	Просјек прекидна сила (N)	Просјек прекидна чврстоћа (N/mm ²)	Збирна прекидна сила kN

Испитивањем је утврђено:

- 1) да опште стање ужета (у погледу броја прекинутих жица, корозије, подмазивања и друго) задовољава - не задовољава,
- 2) да има укупно комада жица чије су вриједности испод најмање прописаних вриједности за затезну чврстоћу и
- 3) да има укупно комада жице чије вриједности су 20% испод просјечне називне затезне чврстоће свих жица ужета.

470

На основу члана 18. став 1. Закона о образовању одраслих ("Службени гласник Републике Српске", бр. 59/09 и 1/12) и члана 82. став 2. Закона о републичкој управи ("Службени гласник Републике Српске", бр. 118/08, 11/09, 74/10, 86/10, 24/12 и 121/12), на приједлог Завода за образовање одраслих, министар индустрије, енергетике и рударства доноси

ПРОГРАМ

ОСПОСОБЉАВАЊА ЗА МЕТАЛОСТРУГАРА

Члан 1.

Овим програмом утврђују се циљ, услови за упис, наставни садржај, трајање и облик извођења програма, кадровски, дидактички и просторни услови за извођење Програма и начин вредновања стеченог знања у току оспособљавања за металостругара.

Члан 2.

Циљ овог програма је да полазници усвоје знање и радне вјештине за самостално обављање послова металостругара.

Члан 3.

Садржај овог програма са утврђеним подручјем рада, наставним садржајем и фондом часова за сваки предмет, обликом извођења наставе и начином провјере стеченог знања налази се у Прилогу овог програма и чини његов саставни дио.

Члан 4.

Програм може да похађа лице са навршених 18 година, са завршеном најмање основном школом, које поседује општу здравствену и психофизичку способност за рад, а коју доказује љекарским увјерењем.

Члан 5.

Теоријску и практичну наставу може да изводи лице које је стекло звање:

- а) дипломирани инжењер машинства,
- б) инжењер машинства,
- в) мајстор, специјалиста металостругар и
- г) пети степен стручне спреме – металостругар.

Члан 6.

Настава у складу са овим програмом траје укупно 400 часова, од којих је 60 часова теоријске наставе и 340 часова практичне наставе.

Члан 7.

(1) Теоријска настава изводи се у просторијама учионочког типа и кабинету опремљеном наставним средствима за реализацију теоријске наставе.

(2) Практична настава изводи се у радионици или код послодавца на основу уговора о сарадњи.

Члан 8.

За вријеме оспособљавања врши се стално праћење усвојеног нивоа знања и радних вјештина сваког полазника путем листа за праћење тока оспособљавања.

Члан 9.

Провјера усвојеног нивоа знања и радних вјештина у складу са овим програмом врши се полагањем испита, који се организује у просторијама из члана 7. овог програма.

Члан 10.

(1) Оцјену усвојеног нивоа знања и радних вјештина врши испитна комисија.

(2) Комисију чине три члана, од којих је један предсједник.

(3) Чланови комисије могу бити лица која испуњавају услове из члана 5. овог програма.

Члан 11.

(1) Испитом се провјеравају стечена теоријска знања и радне вјештине.

(2) Испит се вреднује са највише 100 бодова.

Члан 12.

Стечено теоријско знање полазника писмено се провјерава помоћу теста знања, а број бодова који полазник може освојити је највише 10 бодова.

Члан 13.

(1) Стечене радне вјештине провјеравају се извршавањем једног стандардизованог радног задатка.

(2) За оцјењивање радног задатка користи се посебна бодовна листа.

(3) Радни задатак може се оцијенити са највише 90 бодова.